

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
РОЗРОБЛЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПІШОХІДНИХ МАРШРУТІВ НА
ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗАКАРПАТТЯ

Філіп Матей Георгович

Студент IV-го курсу

Освітня програма 242 Туризм

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Молнар Д. Стефан Стефанович

PhD, доцент

Завідувач кафедри географії та туризму:

Молнар Йосип Йозефович

к.г.н., доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2021 року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**РОЗРОБЛЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПШОХІДНИХ МАРШРУТІВ НА
ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗАКАРПАТТЯ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студент IV-го курсу

Філіп Матей Георгович

Освітня програма 242 Туризм

Науковий керівник: **Молнар Д. Стефан Стефанович**

PhD, доцент

Рецензент: **Шаш Еники Людвиківна**

PhD, доцент

Берегове
2021

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Földtudományi és Turizmus Tanszék

A GYALOGTURIZMUS ÚTVONALAINAK KIDOLGOZÁSA KÁRPÁTALJA HERGYVIDÉKI TERÜLETEIN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Fülöp Máté

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 242 Turizmus

Témavezető: Molnár D. István

PhD, tanszéki docens

Recenzens: Sass Enikő

PhD, tanszéki docens

ЗМІСТ

ВСТУП	6
I. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1. Природні особливості Закарпаття	7
1.1.1. Географічне положення	7
1.1.2. Топографія	7
1.1.3. Клімат	9
1.1.4. Флора і фауна	10
1.2. Пішохідний туризм на Закарпатті	11
1.3. Спорядження для походів у Карпатах	11
II. ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	13
2.1. Список літератури	13
2.2. Методи дослідження	13
2.3. Аналіз та відображення результатів	15
III. РЕЗУЛЬТАТИ.....	16
3.1. Одноденні туристичні походи.....	16
3.1.1. Похід на скелю Сокоlecь	16
3.1.2. Похід на Пікуй	23
3.1.3. Похід до Обавського Каменя.....	28
3.1.4. Похід на Полонину Боржава	33
3.1.5. Тур на гору Стій.....	38
3.2. Багатоденні пішохідні походи.....	43
3.2.1. Похід на озеро Нессамовите	43
3.2.2. Похід на полонину Рівну	50
3.2.3. Похід на гори Свідовець	55
ВИСНОВКИ.....	59
РЕЗЮМЕ	60
РЕЗЮМЕ (НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ).....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ.....	63
СПИСОК ТАБЛИЦЬ.....	65
ПОДЯКИ	66
ДЕКЛАРАЦІЯ	67

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	7
1.1. Kárpátalja természeti adottságai	7
1.1.1. Földrajzi fekvés	7
1.1.2. Domborzat	7
1.1.3. Éghajlat	9
1.1.4. Növény- és állatvilág	10
1.2. Természetjárás és bakancsos turizmus Kárpátalján	11
1.3. Túrafelszerelések a Kárpátokban való túrázáshoz	11
II. ANYAG ÉS MÓDSZER	13
2.1. Felhasznált irodalom	13
2.2. Kutatási módszerek	13
2.3. Eredmények összesítése és térképi ábrázolása	15
III. EREDMÉNYEK	16
3.1. Egynapos túraútvonalak	16
3.1.1. Túra a Szokolicsi-sziklákhoz.....	16
3.1.2. Túra a Pokolbércre.....	23
3.1.3. Túra az Obavai-kőhöz.....	28
3.1.4. Túra a Borzsa-havasban.....	33
3.3.5. Túra az Asztagra (Sztij).....	38
3.2. Többnapos túraútvonalak	43
3.2.1. Túra a Neszamovite-tóhoz.....	43
3.2.2. Túra a Róna-havasba	50
3.2.3. Túra a Fagyalos (Szvidovec) hegységbe	55
KÖVETKEZTETÉSEK	59
ÖSSZEFOGLALÁS	60
UKRÁN ÖSSZEFOGLALÁS.....	61
FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE	62
ÁBRÁK JEGYZÉKE	63
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	65
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	66
NYILATKOZAT	67

BEVEZETÉS

A szakdolgozat témája: A gyalogturizmus útvonalainak kidolgozása Kárpátalja hegyvidéki területein. A téma egyszerűnek tűnhet, de mégis veszélyeket rejt magában. Hasonló kutatás a témában nem készült a közelmúltban.

A téma aktualitásának alapja, hogy világunkban egyre nagyobb szerepet nyer az aktív turizmus, illetve az olyan kikapcsolódási lehetőségek keresése, amelyek a természet szépségeit mutatják be az embereknek. A gyalogturizmus résztvevői kimennek a természetbe és feltöltődnek a környezet kisugárzásával. Kárpátalja egy olyan területe országunknak, ahol minden környezeti feltétel adott a gyalogturizmushoz, de ettől függetlenül nem találkozunk olyan részletes útleírásokkal, amelyek segítségével az emberek maguk is belevághatnának egy-egy látnivaló felfedezéséhez. Munkánkban olyan útvonalakat szeretnénk készíteni az utazni vágyóknak, amelyek segítségével akár maguk vagy társaik kíséretében képesek teljesíteni a távot, amit bemutatunk nekik.

A kutatás két részből fog állni. Első részében túraútvonalakat állítunk össze számítógépes programok és telefonos applikációk segítségével, amelyeket a terepen ki is próbálunk. Ennek célja, hogy minél több adatot gyűjtsünk össze a terep sajátosságairól, azok minél pontosabb útbemutatása végett.

A kutatás második részében a begyűjtött adatok alapján bemutatjuk a kidolgozott túraútvonalakat, melyekben kitérünk a terep környezetére, látnivalóira, nehézségeire, szintemelkedésére. Ezekhez térképeket szeretnénk mellékelni, amelyeken fényképekkel be lennének mutatva a fő útvonalpontok, azok távolsága a kezdőponttól és térbeli elhelyezkedése a menetiránynak megfelelően.

I. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

1.1. Kárpátalja természeti adottságai

1.1.1. Földrajzi fekvés

Kárpátalja Ukrajna legnyugatibb megyéje. Itt az ország legnyugatibb települése Tiszasalamon. A megye kelet-nyugati kiterjedése 190 km, észak-déli kiterjedése pedig 100 km (MOLNÁR,2009).

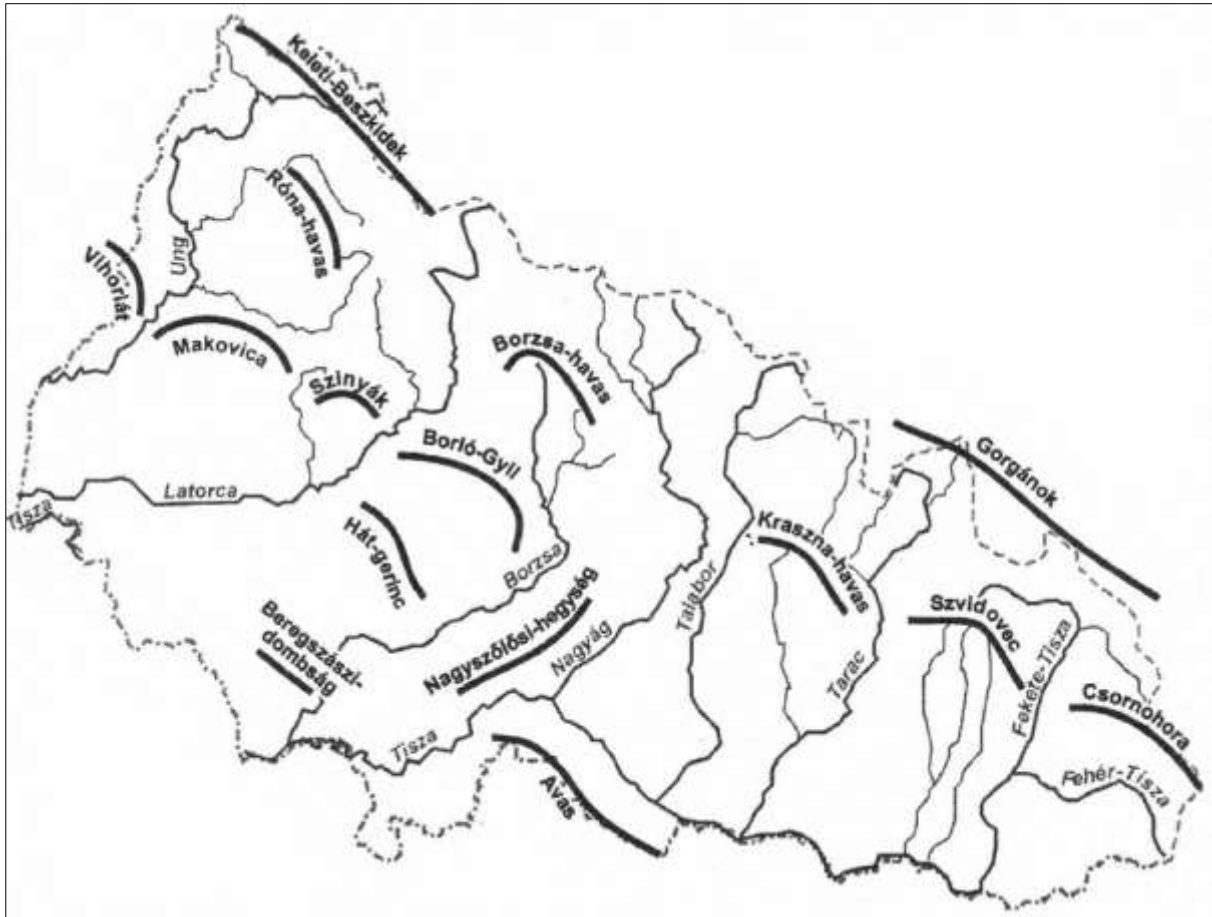
A megye határai részben természetesek, részben pedig mesterségesek. Északkeleten a Kárpátok vízváltó vonalát követi, amely leválasztja a Prut és a Dnyeszter vízváltó területét a Tiszaétól. A közútvonalak a nagy hágókon keresztül vezetnek át, amelyek keletről nyugat felé a Tatár-hágó (931m), Toronyai-hágó (931m), Vereckei hágó (839m), Latorcai-hágó (750m) és az Uzsoki-hágó (889m). Természetes határt képez még bizonyos szakaszokon a Tisza Romániával és Magyarországgal. A szlovák, magyar és román határ jelentős része nem köthető semmilyen természetföldrajzi objektumhoz, azaz mesterséges határ (MOLNÁR, 2009).

Kárpátalján forgalmas és fontos közutak, vasutak, cső- és villamosvezetékek haladnak át. Ezek Ukrajnát összekötik Közép-Európa országaival. Nyugati elhelyezkedésének köszönhetően az országon belül távol esik a fővárostól, a tengerpartoktól, és a gazdasági és ipari központoktól is (FODOR, 2019)

1.1.2. Domborzat

Kárpátalja szerkezeti-földtani szempontból két részre osztható. Az első a Gyűrt-Kárpátok, a második pedig a Kárpátalja süllyedék. A Gyűrt-Kárpátok takaróba rendeződött a kréta-paleogén során, a miocén idejében pedig flis anyagú szerkezeti elemek formálódtak ki rajta. A következő takarókat különböztetjük meg a területén: Krosznói-, Csornogora-, Dukla-, Porkuleci-, Magura-, Rahói-takaró, Máramarosi-masszívum, Máramarosi- és Pienini-szirtöv. A Kárpátaljai-süllyedék a Pannon medence valamint a Kárpátok hegyvonulata között helyezkedik el. Három részegység alkotja: A Csap-Munkácsi-medence, az Aklaszlatinai-medence, valamint a Vihorlát-Gutini vulkanikus vonulat (GÖNCZI, 2009).

Három részre osztható fel Kárpátalja hegyvidéki területe (1. ábra). Első része a medencéktől indulva a Vihorlát-Gutini vulkanikus vonulat, majd párhuzamosan követi a Havasi- vonulat, majd pedig a Vízválasztó vonulat zárja a sort (GÖNCZI, 2009).

1. ábra. Kárpátalja fő hegygerincei

Forrás: Gönczi, 2009

A Vihorlát-Gutini vulkanikus vonulat a megyében 120 km hosszú és 15-20 km széles. Magassága 700-800 méter, de vannak olyan csúcsai, amelyek meghaladják az 1000 méteres magasságot is. Egységei északnyugatról indulva: Vihorlát Popricsnij, Antalóci Poljana, Makovica (Makovica 976m), Szinyák (Obavai-kő 979m, Dunauka 1018m), Borló-Gyil (Dehmanov 1217m, Buzsora 1085m), Hát-gerinc, Nagyszőlősi-hegység (Tupoj 878m) és Ávas (Viski-kő 917m) (GÖNCZI, 2009).

A havasi-vonulat részei, amit polonináknak hívnak a helyiek, idős, elegyengetett felszínek maradványai. Erősen szabdalt a sok területén található patak és folyóvölgy miatt. Részegységei a Róna-havas (Rónahavas 1479m), a Borzsa-havas (Sztoj 1681m), a Kraszna-havas (Sziglanskij 1563m), a Szvidovec (Bliznyica 1881m), valamint a Csornóhora (Hoverla

2061m). Ezekre a vonulatokra jellemzőek a különböző glaciális és periglaciális forma együttesek, mint a kárfülke kezdemények, kárfülkék, morénák, cirkuszvölgyek, teknővölgyek, kötengerek és kőfolyók (GÖNCZI, 2009).

A vízvázalasztó vonulat nagy része Kárpátalján túl található. Hozzá tartozik a Gorgánok és a Keleti-Beszkidék vonulata. Ezeket a hegységeket hágók szabdalják fel: Uzsoki-, Vereckei-, Toronyai- és Tatár-hágó (GÖNCZI, 2009).

1.1.3.Éghajlat

Kis területe ellenére Kárpátalja éghajlata változatos. A síkvidékre jellemző a nedves kontinentális éghajlat, míg fent a hegyek területén ennek hegyvidéki változata figyelhető meg. Télen előfordul, hogy betörnek ide a sarki légtömegek dacára a Kárpátok védő hatásának, míg nyáron megesik, hogy száraz időjárás van köszönhetően a trópusok felől jövő szaharai légtömegeknek (MOLNÁR, 2009).

A nappalok hossza nyáron a napforduló idején 16 óra, a téli napfordulónál pedig 8 óra 10 perc. A síkvidéken a napsütéses órák száma 2025 óra/év, ami a maximális relatív napfény 45%-át teszi ki. A hegyvidékeken ez az arány 30%-kal kevesebb. Az évi középhőmérséklet a megye alföldi részén 10°C körüli. Január a leghidegebb hónap – a síkvidéken -2 és -3°C a középhőmérséklete. Július a legmelegebb hónap, amelynek 20-21°C az átlagos középhőmérséklete. Beregszász reprezentálja a megye alföldi részének éghajlatát. Az eddig mért legnagyobb hőmérséklet a városban volt megmérve 41°C-os maximummal, a leghidegebb hőmérséklete pedig -32,5°C volt (MOLNÁR, 2009).

Az évi középhőmérséklet a magassággal átlagosan 6°C-al csökken. Az eddig legalacsonyabb mért hőmérséklet a megyében -36°C volt Oroszmokrán, míg a legmelegebbet Beregszászban mérték 41°C-al (MOLNÁR, 2009).

A síkvidéki területeken az átlagos csapadékmennyiség 650-700 mm, a hegylábaknál 800 mm, a hegyek tetején pedig akár 1500 mm is lehet. A csapadékra jellemző, hogy enyhe nyári maximumot mutat, ami június végére esik, valamint minimuma télen és tavasz elején várható. A hótakaró az alföldi részen nem tartós, többször is elolvadhat egy átlagos télen. A síkvidéken átlagosan 50 napig van összességében hótakaró, míg a hegyekben 5-6 hónapig megmarad a hó (MOLNÁR, 2009).

1.1.4. Növény- és állatvilág

A megye Ukrajna egyik leggazdagabb térsége az élővilág tekintetében.

A vidéken 2613 növényfajt jegyeztek fel, amelyek száma folyamatosan bővül. Ezeknek többsége őshonos. A leggyakoribb családok a fészkesvirágzatúak, a pázsitfűfélék, a pillangósvirágúak, a rózsafélék, a káposztafélék, a sásfélék valamint a tátogatófélék, amelyek több mint 100 fajt számlálnak a térségben. Ukrajna Vörös Könyvében 143 védett faj szerepel (KOHUT, 2009).

A növényvilág tekintetében hat régiót különítenek el Kárpátalján a tengerszinttel való összefüggés alapján. Első a síkvidéki (planár) régió, melyre jellemző az erdősztepp jellegű növényzet, a keményfás, puhafás ligeterdők, az alföldi gyertyános tölgyesek, a hárssal, kőrissel és juharral gazdagon borított területek. Második az előhegyi (kollin) régió. Ez a hegylábi tölgyesek öve, amelyek 350–400 méter tengerszint feletti magasságban találhatóak, fő fafajtája a kocsányos tölgy. Harmadik a középhegységi (szubmontán) régió, ahol bükk és kocsánytalan tölgyes erdők növényzete figyelhető meg 400–900 méter közötti tengerszint feletti magasságon. Negyedik a hegyvidéki (montán) régió, ahol büккеlegyes-lucfenyvesek és jegenyefenyvesek találhatóak 900–1450 méter közötti tengerszint feletti magasságban. Ötödik régiója az alhavasi (szubalpin) régió, ahol megjelennek a törpefenyvesek, a havasi éger és a borókafenyő. Ez a szint 1450–1800 méter közötti tengerszint feletti magasságban található. Az utolsó a Gyephavas (alpin) régió, amely 1800–2061 méter közötti tengerszint feletti magasságban található. Itt törpecserjék, mohák, zuzmók és párnanövények borítják a köves, sziklás talajt (KOLOZSVÁRI, 2020).

Kárpátalja faunája nagyon változatos. Az Európára jellemző összes állatfaj megtalálható. A legtöbb állat erdei élőlény, míg a síkvidékre a pusztai élőlények a jellemzőek az erdők hiánya miatt. Kárpátalján 60 emlős, 16 kételtű, 50 halfaj, 1 körszájú, 80 szárazföldi és 65 vízi puhatestű (18 endemikus faj, amely csak Kárpátaljára jellemző), 250 madárfaj, a hüllők közül pedig, olyan fajok élnek a régióban, amelyek a környező országokra szintén jellemzőek. 20000 rovar él a térségben, amelyek közül 5000 bogár, 1500 pedig hártványászárnyú (ZSELICZKY, 2009).

1.2. Természetjárás és bakancsos turizmus Kárpátalján

Kárpátalja vizsgálata esetén 4 működő turisztikai ágat különböztetnek meg. Ezek az egészség- és/vagy gyógy turizmus, a sí turizmus, a természetjárás és bakancsos turizmus, valamint a falusi (zöld) turizmus (SASS, 2019).

A természetjárás és a bakancsos turizmus az aktív turizmus egyik legjellemzőbb válfaja Kárpátalján. A legtöbb és legismertebb útvonal a Csornahora vonulataiban található. Ezek a hat 2000 métert meghaladó csúcsot célozzák meg legfőbbképpen. Név szerint ezek a Hoverla (2061 m), Brebeneszkul (2035 m), Pip Iván (2029 m), Petrosz (2020 m), Hutin-Temnatik (2017 m) és Rebra (2007 m). Közkedvelt célpontok még a 2000 méternél alacsonyabb hegycsúcsok (pl: Turkul 1932 m, Bliznyica 1881 m, Pikuj 1408 m), gyönyörű természeti látnivalók (Szineviri Nemzeti Park), a hágók (Vereckei, Tatár, Uzsoki, Volóci) és a hegyvidéki tavak (Brebeneszkul-tó, Neszamovite-tó) (SASS, 2019).

Kárpátalja területén viszonylag nagy kiterjedésű olyan közel érintetlen vagy érintetlen területek vannak, amelyek kiváló lehetőséget adnak a gyalogtúrák lebonyolítására. Egyre sokszínűbb a kínálat a megyében. Többnapos gerinctúrák, téli teljesítménytúrák, családi túrák, tematikus gyalogtúrák lebonyolítása is lehetséges. A Hoverla megmászása, amely Ukrajna legmagasabb pontja szinte zarándokútnak számít (BERGHAUER-GYURICZA, 2010)

A természetjárásra is az a tendencia jellemző, mint az ország többi turisztikai ágazatára, hogy méreteiről és résztvevőiről nincsen hivatalos közlési adat. Nagyon gyakran más turisztikai termékekkel együtt kerül értékesítésre, azokat egészíti ki. Az egész ágazat további fejlesztésekre szorul a már sokat látogatott területeken, mint ahogy azokban a térségekben is ahol még nincs kifejlesztve ez az ágazat, de van rá potenciál a természeti adottságok végett (BERGHAUER, 2012).

1.3. Túrafelszerelések a Kárpátokban való túrázáshoz

A kellemes és eredményes túra alapfeltétele a megfelelően megválogatott túrafelszerelés. A megfelelő túraeszközök kiválasztásának az alapelvei a következők: hatékonyság, sokoldalság, megbízhatóság, strapabíróság, vízhatlanság, kis tömeg és méret, hosszú élettartam, újrahasználatosság, javíthatóság, természetbe illő színek (kivéve veszélyes helyeken), esztétika, természettudatosság, ár-érték arány. Az új dolgokat rövid túrákon kell kipróbálni, míg a hosszú utakra a már bevált, többször használt felszerelést érdemes magunkkal vinni (FÜLEP, 2010).

A túra alatt a felszerelés bepakolása és annak mikéntje nagyon fontos. A felszerelést mindig saját kezűleg kell bepakolni, megfelelő hatékonysággal, hogy jól viselje az út körülményeit. Az értékes és sérülékeny dolgokat, nyomástól és víztől távol kell bepakolni, a gyakran használt eszközöket célszerű könnyen elérhető helyre tenni. A pakolásnál érdemes figyelni a megfelelő súlyelosztásra (FÜLEP, 2010).

Megkülönböztetünk egynapos és többnapos túrákat. Az egynapos túrák alapfelszerelése ruházatra és kis hátizsákra bomlik fel. A ruházat, nagyon fontos, mivel megvéd minket a külső környezet veszélyeitől. Részei: túracipő/bakancs (tereptől függően kamásli), belsőruházat (túrazokni, alsónemű, túraing/póló), külsőruházat (kétrészes vagy overall, fejfedő) és melegítőruházat (pulóver, kesztyű, sapka, melegítők). A kis hátizsák a következő dolgokat kell, hogy tartalmazza: övtáska (igazolványokkal, menetjegyek, bérletek, engedélyek, íróeszközök stb.), karóra, tartalék felszerelés, esőfelszerelés (esőköpeny, esőkabát, kamásli stb.), tájékozódási eszközök és információk (térkép, menetrendek, jegyzetfüzet, tájoló stb.) ivóvíz, élelem, természetjáró kiscsomag (kés, bicska, gyufa, lámpa, riasztók, egészségügyi csomag stb.) (FÜLEP, 2010).

Többnapos túrák esetében a csomag megegyezik az egynapos túrafelszereléssel, csak tartalmazza még a nagy hátizsákot is. A nagy hátizsákban a kis hátizsák tartalma található, de ezen felül benne vannak még az éjszakázáshoz szükséges eszközök (sátor, hálózsák, laticel), plusz váltásruha, vízhatlan papucs/szandál, törölköző, élelmiszerek, főzőedények stb.(FÜLEP, 2010).

II. ANYAG ÉS MÓDSZER

2.1. Felhasznált irodalom

Munkánkban a gyalogtúra útvonalakat dolgoztunk ki a Kárpátok hegyvidéki területeire. Ebből kifolyólag a szakirodalmi áttekintésben olyan fogalmakat mutattunk be, amelyek szükségesek ahhoz, hogy átlássuk a témával kapcsolatos alapvető fogalmakat.

Először Kárpátalja természeti adottságait mutattuk be, mivel a túra utak szervezéséhez elengedhetetlen az adott terület jellemzőinek az ismerete. Ebben a részben kitértünk megyénk általános földrajzi adottságaira, a földtani és domborzati sajátosságokra, az éghajlati tényezőkre, a növény- és állatvilágra, mivel ezek fontosak egy tökéletes út megszervezéséhez. Ebben a részben főként a Baranyi féle Kárpátalja könyvet használtuk és annak információit kiegészítettük.

Másodsorban bemutattuk Kárpátalja természetjáró és bakancsos turizmusának tendenciáit a közelmúltban és napjainkban. Itt Berghauer Sándor és Sass Enikő kutatásaira hagyatkoztunk.

A szakirodalmazás utolsó fejezetében azokat az eszközöket és kellékeket mutattuk be, amelyekre egy túrázás során szükség lehet a természetben. Ezzel a témával kapcsolatban szerteágazó szakirodalom található meg, de mi a Fülep Teofil által publikált szakirodalomra hagyatkoztunk.

2.2. Kutatási módszerek

Munkánk első és egyben legfontosabb módszere a terepi kutatás volt. A terepi kutatás két részből tevődött össze. Az első része a terepi kutatáshoz való felkészülés volt, a második pedig maga a terepi kutatás.

Előkészület gyanánt a Google Earth és a View Ranger programok segítségével előzetes túraútvonalakat hoztunk létre, amelyeket a terepen kipróbáltunk.

A **Google Earth** egy számítógépes program, amely a Föld 3D-s ábrázolását elsősorban műholdas képek alapján jeleníti meg. A program műholdas képeket, légi fényképezéseket és térinformatikai adatokat egy 3D-s földgömbre helyezve térképezi fel lehetővé téve a felhasználók számára, hogy a városokat és tájakat különböző szögekből nézzék meg (https://en.wikipedia.org/wiki/Google_Earth).

A **View Ranger** egy ingyenes GPS navigációs alkalmazás, amelyet világszerte több mint hatmillió ember használ a kültéri kalandok megtervezésére, navigálására, rögzítésére és megosztására. Ez egyben telefonos és számítógépes alkalmazás is így nagyban megkönnyíti az útajaink nyomon követését (<https://www.viewranger.com>). Mi ehhez, hogy nagyjából tisztában legyünk a tereppel a Google Earth felszíni 3D-s felvételeit tanulmányozva realizáltuk a valódi útvonalat, a terepen és a térképen is egyaránt.

Egy másik alkalmazás segítségét is alkalmaztuk a kutatásban, ami a **PeakLens** domborzati objektum felismerő szoftver volt. A program elképesztő élménnyé varázsolja a hegyi tevékenységeket, lehetővé téve a hegyek mélyebb megismerését, és lenyűgöző fotók készítését, amelyek a lehető legpontosabb információkkal látják el az embereket a környező domborzattal kapcsolatban. A PeakLens nem egy hagyományos kiterjesztett valóság alkalmazás, amely csak a GPS és az iránytű jeleken alapul, hanem a mesterséges intelligencia és a számítógépes látás terén végzett évek óta tartó kutatás eredménye. Egy új algoritmus, amely valós időben nagy pontossággal azonosítja a hegycsúcsokat. Lényege a látottak összehasonlítása a terep 3D modelljével a kamera nézetében (<https://peaklens.com/>).

A tényleges terepi kutatás folyamán a megtervezett útvonalakat követve teljesítettük a túrákat. Erre azért volt szükség, hogy minél szerteágazóbb képet kapjunk egy túra útvonaláról, így minél jobban be tudjuk majd mutatni azt az érdeklődőknek. Utjaink során a két telefonos applikációra hagyatkoztunk. Ennek oka, hogy ezek a programok a telefonokban található GPS segítségével hatékony munkát tudnak végezni, gyorsan használható adatokat kézbesítve számunkra. A két telefonos program segítségével rögzítettük az útvonalat, a haladási sebességet és meghatároztuk, milyen természeti objektumokat láthattunk adott megállóhelyen, adott időben. Menetközben minden kitűzött célról és magáról az útvonalról is fotodokumentációt készítettünk. Feljegyzéseket írtunk le magunknak a túra könnyebb, nehezebb részeivel kapcsolatban.

Túráinkra az év különböző évszakaiban kerítettünk sort. Három túrát 2020 nyarán (Róna-havas, Fagyalos, Asztag), hármat ősszel (Pikuj, Obavai-kő, Borzsa-havas), egyet télen (Neszamovite-tó) és egyet 2021 tavaszán (Szolonicsi-sziklák) teljesítettünk. Ennek köszönhető az, hogy a bizonyos túrákhoz csatolt képek némelyikén havat látunk, máshol vöröslő lombkoronát, valamelyiken pedig frissen virágzó védett hóvirágot.

2.3. Eredmények összesítése és térképi ábrázolása

Miután teljesítettük a túraterveket és a programok segítségével begyűjtöttük az adatokat, ezeket összegeztük. A túrákról részleges leírást készítettünk, amely tartalmaz adatokat a megközelítendő természeti vagy mesterséges látnivalókról, útirányokról, megteendő távolságokról, magasságbeli változásokról, a környező panorámáról és a természetvilágról.

A View Ranger programban térképeket hoztunk létre a teljesített útvonalakról. Mivel nagyon szerteágazó funkciókkal rendelkezik az applikáció, és annak számítógépes változata is, ezért nem csak útvonaltérképet készített, hanem szinttérképet is. Ezek mellékelve lettek az adott túrák leírásához, hogy minél nagyobb segítséget nyújtsanak a túrázni vágyóknak a sikeres út lebonyolításában. A térképeken képekkel illusztráltuk a különböző látnivalókat út közben és felírtuk milyen távolságot kell megtenni azok eléréséhez.

Az elkészített térképeket és képeket, annak érdekében, hogy jobban szemléltessék az útvonalat és a látnivalókat a terepen, az Adobe Photoshop fényképszerkesztő program segítségével szemléletesebbé, jobban értelmezhetővé tettük.

III. EREDMÉNYEK

A munkában összesen 8 túraútvonalat állítottunk össze. Ezeket két csoportra osztottuk fel. Az első csoportba az egynapos, kevésbé megterhelő útvonalak kerültek be, amelyeken az egyszerű, speciális túrafelszereléssel nem rendelkező emberek is részt vehetnek. A második csoportban a több napos, komolyabb előkészülést igénylő útvonalaink kerültek. Ezekhez a túrákhoz a speciális túraeszközök megléte ajánlott.

3.1. Egynapos túraútvonalak

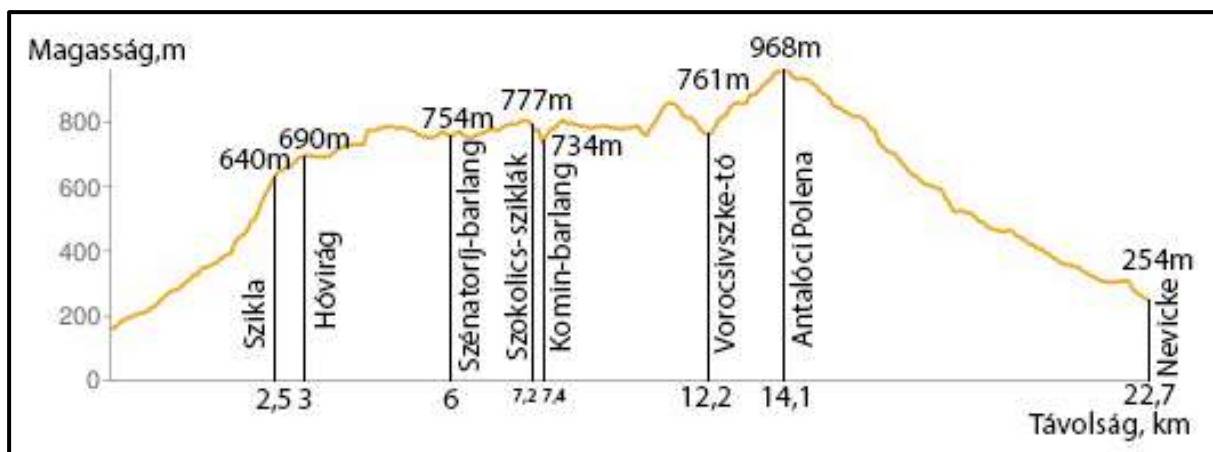
3.1.1. Túra a Szokolicsi-sziklákhöz

Ószemere – „Szénatorij-barlang” – Szokolicsi-sziklák – „Komin-barlang” – Vorocsivszke-tó – Antalóci Polena (968m) – Nevickei vár

2. ábra. Útvonal a Szokolicsi-sziklákhöz

Saját szerkesztés

3. ábra. Szinttérkép a Szokolicsi-sziklákhöz vezető útvonalhoz

Saját szerkesztés

1. táblázat:

Alapadatok a Szokolicsi-sziklákhöz vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
22,7	1	1074	159	1166	1074

A túra egy kellemes kikapcsolódási lehetőség. Az Antalóci Poljana vagy más néven az Antalóci-hegység területére vezet. Nem mászunk fel magas hegytetőkre és bíróképességünket sem teszteljük le vele. Egyszerű kikapcsolódás. Utunk elején tiszta terepen haladunk, majd erdei közegben mozgunk egészen a túra végéig. Az útvonal hátránya, hogy ritkán találkozunk útjelzésekkel, de ha találkozunk is, nem a megszokott színjelzések képében, hanem fákra rajzolt nyilakkal. Eltévedni viszont nehéz, mivel nagyjából az erdőgazdaság által használt útvonalakon haladunk.

Túránkat Ószemere (Соколич) településről kezdjük. A település házait elhagyva déli irányba folytatjuk utunkat, ami egy bokrokkal körbevett tisztásokkal taglalt földút. Itt a túra elején találkozunk az egyik legmeredekebb emelkedővel, ami 3 kilométer megtétele alatt 500 méteres szintemelkedést jelent. A kezdőponttól kicsit több mint 1 kilométeres gyaloglást követően elérjük az erdőhatárt. Innentől egész túránk erdei terepen folytatódik. 1,5 kilométer erdei sétát megtéve a sűrű erdőben, találkozunk egy hatalmas sziklával, ami jelzi számunkra, hogy jó irányban haladunk.

4. ábra. Vulkanikus szikla a hegyoldalban

Saját fotó

A sziklát elhagyva további utunkat a gyönyörű erdei terepen folytatjuk. Körülbelül 500 méter megtétele után, ha tavaszra időzítjük túránkat, találkozhatunk e táj egy védett növényének virágzó populációjával, a hóvirággal (*Galanthus nivalis*), ami gyönyörű látványt nyújt a természet kedvelőinek.

5. ábra. Hóvirág (*Galanthus nivalis*)

Saját fotó

Ugyanezen a szakaszon láthatunk még berki szellőrózsát (*Anemone nemorosa*) is. Mikor elérjük ezt a pontot, 700 méteres tengerszint feletti magasságon vagyunk, ami 540 méteres szintemelkedést jelent az eddig megtett utunkon.

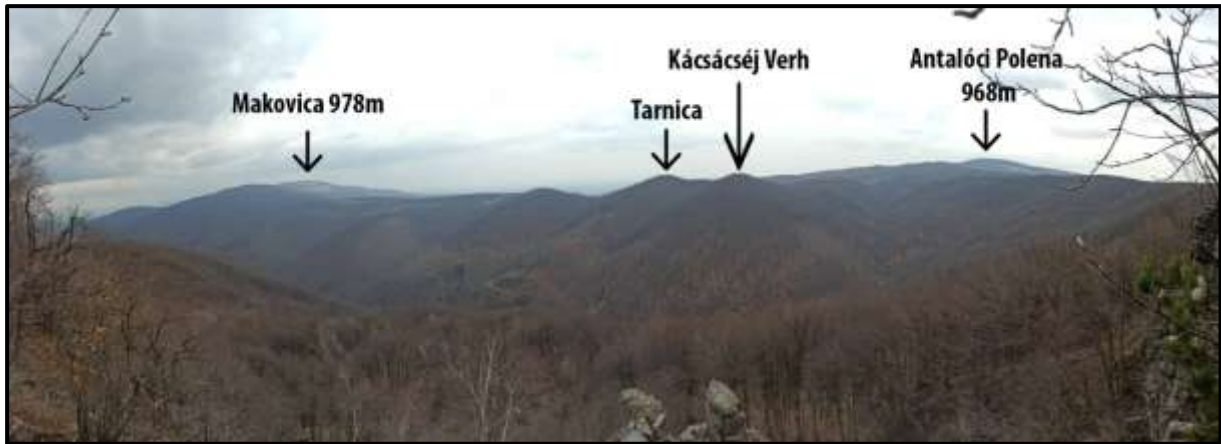
Utunkat folytatva 300 méter után útelágazással találkozunk, amin tartjuk tovább déli irányunkat, azaz jobbra fordulunk. Innen egyenesen haladunk 1,5 kilométeren át, ezalatt 100 métert emelkedünk. Itt egy újabb elágazás vár ránk, amelyiken balra tartunk az erdei úton. Egyenesen haladunk körülbelül 1 kilométert, majd újra balra térünk le az útról egy keskeny erdei ösvényre, amely 400 méter után elvezet a „Szénatorij-barlanghoz”.

6. ábra. A Szénatorij-barlang

Saját fotó

A barlang megtekintése után visszagyalogolunk az ösvényen egészen az útig, de itt nem térünk vissza rá, hanem továbbhaladunk egyenesen egy másik erdei ösvényen, ami elvezet a Szokolics csúcsáig (812m), majd onnan a Szokolicsi-sziklákhöz. Ezen a távon a barlangtól a szikláig 1,2 kilométert haladunk. A szikláknál tárul elénk a gyönyörű kilátás a szemközt lévő hegyvidékre. Innen láthatjuk az Antalóci Polenát, a Kácsácséj Verhet, a Tarnicát, a távolban a Makovica csúcsa is látható. A kilátásban gyönyörködve elfogyaszthatjuk ebédünket a kilátónál.

7. ábra. Kilátás a Szokolicszi-sziklákról

Saját fotó

A továbbiakban egy rövid, ám meredek táv következik. Egy 200 méteres utat megtéve 50 métert süllyedünk, hogy megtekintsük a Komin-barlangot. Innen letről a barlang tanulmányozása mellett gyönyörű kilátás nyílik a Szokolicszi-sziklákra, elragadó képeket tudunk készíteni e természeti objektumról.

8. ábra. A Komin-barlang

Saját fotó

Miután visszamásztunk a sziklákhöz és legyűrtük az 50 méteres emelkedést, ha netán elfogyott volna a vizünk, 200 méterre a völgyben található egy forrás, ahol utántölthetjük készleteinket. A szikláktól egy másik ösvényt követve 1 kilométer megtétele után visszatérünk az erdei útra egészen az elágazásig, ahol letértünk a barlangok felé. Innen balra fordulva újra délnek vesszük az irányt. Ezen az úton, amely folyamatosan haladva nyugat felé vezet minket, 3 kilométert teszünk meg, majd letérünk jobbra, egy ösvényre, ami elvezet a Vorocsivszke-tóhoz. 700 métert kell megtenni, ezalatt 100 méter tengerszint feletti magasságot veszünk, egyszóval a túránk egy megterhelő részét teljesítjük. Nem kell sajnálni a fáradságot, az elénk táruló látvány: életre szóló élmény. Ugyanazon az ösvényen gyalogolunk vissza az útra, amelyiken lementünk.

9. ábra. A Vorocsivszke-tó

Saját fotó

Visszatérve az útra, újabb 1,3 kilométer megtétele után elérünk egy tisztást. Itt, aki szeretne, megpihenhet, de a többiek felemelkedhetnek az Antalóci Poljana csúcsára (968 m), ami 150 méteres kitérőt jelent. A tótól a csúcsig a 2 kilométeres útszakaszon, összesen 200 métert emelkedünk. Ez a túránk egyik legembertpróbálóbb szakasza, viszont megnyugtathat bennünket az a tudat, hogy innen már csak lefelé vezet az utunk. Ezen a szakaszon

találkozhatunk a tavaszi periódusban a tavaszi tőzike (*Leucojum vernum*) védett populációjával.

A csúcsról visszatérve 1 kilométer megtétele után találjuk az út mentén a Tavasz nevezetű forrást. Még további 3 kilométer lefelé gyaloglás után találkozunk a Maszarika nevezetű forrással. Innen nagyjából 5 kilométer megtétele után elérjük utolsó úti célunkat a Nevickei várat. A lefelé vezető úton összesen 700 métert süllyed tengerszint feletti magasságunk.

A túra folyamán gyönyörködhetünk a természetben. Megcsodálhatjuk a már említett hóvirág, tőzike és szellőrózsa populációit. Elfeledkezhetünk a mindennapi problémáinkról a nyírfákkal és bükkfákkal borított erdőben. Menet közben hallhatjuk erdeink gyönyörű madarainak tavaszi énekét. Találkozhatunk a védett foltos szalamandrával (*Salamandra salamandra*), amely megyénk egyik különlegesen védett kétéltűje.

10. ábra. Foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*)

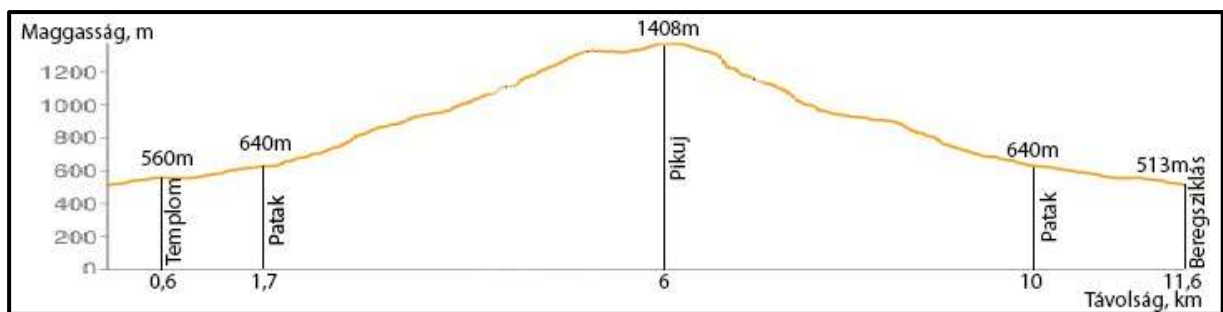
Saját fotó

3.1.2. Túra a Pokolbércre

11. ábra. Útvonal a Pololbérc csúcsára

Saját szerkesztés

12. ábra. Szinttérkép a Pikujra

Saját szerkesztés

Alapadatok a Pikujra vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
11,6	1	1408	510	886	886

A Pokolbérc avagy Pikuj a Keleti-Beszkidék legmagasabb hegycsúcsa a maga 1408 méteres magasságával. Tetejéről gyönyörű kilátás nyílik a Latorca völgyére, a Borzshavasra, a Róna-havasra és a galíciai hegyekre. Olyan útvonalat mutatunk be, amely fokozatos emelkedéssel visz fel minket a csúcsig, így minden korosztálynak könnyen teljesíthető. Ez egy körtúra, ugyanoda térünk vissza, ahonnan elindultunk, viszont csak Beregszklás falujának területén ismétlődik útvonalunk.

Utunk Beregszklás (Шербовет) településen indul a buszmegállótól. Észak-kelet felé vesszük az irányt. A falu területén valamivel kevesebb, mint 2 kilométeres távot teszünk meg. A séta közben megtekinthetjük a település Szent Kereszt Mennybemenetele templomát, a haranglábát, valamint a ruszin népművészet épületeit, betekintést nyerünk a lakosok életébe. Ezen a távon 125 métert emelkedünk a kezdő tengerszint feletti magasságunkhoz képest.

13. ábra. A beregszklási templom és harangláb

Saját fotó

A falu utolsó épületeit elérve kis patak tárulkozik elénk, amely a falusiakat vízzel látja el. Itt az út háromfelé ágazik. Mi a baloldali választjuk, amely észak felé tart. Utunknak ezen a szakaszán a sárga turistaösvényt követjük.

14. ábra. Patak a falu határában

Saját fotó

600 métert megtéve, elérjük az erdőhatárt, ahonnan a Keleti-Beszkidék füves rétjeiig erdős terepen haladunk. Bükkfa, jegenye- és lucfenyős erdőben haladunk. 2 kilométeres távot teszünk meg itt, amely során 200 métert emelkedünk. Útközben a környezet gazdag páfrányokban, áfonyában, gombákban. Az erdőhatártól a gerincig 1 kilométeres távot kell megtennünk, de innen már kilátás tárul a környező hegyekre, völgyekre és magára a gerincre is. Magát az 1408 méteres csúcsot is látjuk már. Ez a szakasz az útvonal legmeredekebb része, 200 méteres szintemelkedéssel találjuk szembe magunkat.

15. ábra. A Pokolbérc a hegyoldalból

Saját fotó

Felérve a gerincre rácsatlakozunk a vörös turistaösvényre. 750 métert kell megtenni a bérc eléréséig. Itt folyamatosan emelkedve szinte komolyabb megterhelés nélkül megyünk tovább. Utunk közben gyönyörködhetünk a látképben.

16. ábra. Galíciára nyíló kilátás a hegygerincről

Saját fotó

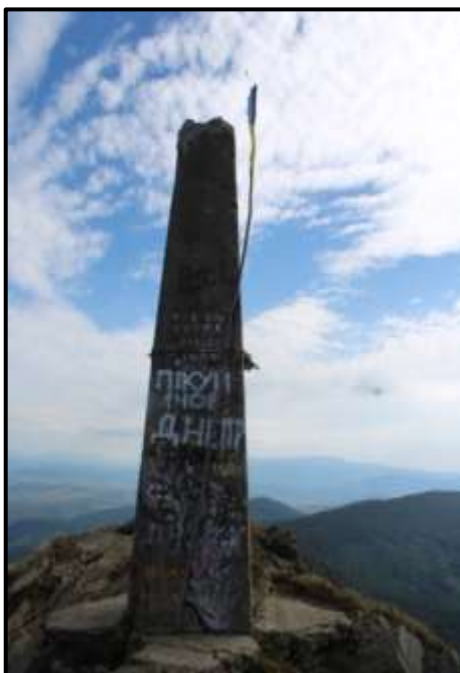
A csúcsról kitűnő kilátás nyílik Galíciára, valamint a Kárpátok több csúcsára, mint például az Éles-kőre (1405 m), Róna havasra (1480 m), a Mencsulra (1249 m), a Nagymagasra (1598 m), a Plájra (1323 m).

17. ábra. Panorámakép a Pokolbércről

Saját fotó

A csúcsra érve egy obeliszk jelzi számunkra, hogy megérkeztünk. Az emelvényen található egy emléktábla, amely azoknak a katonáknak állít emléket, akik a donyeci háborús térségben veszítették életüket. A hegy csúcsán található még Jézus szobor, illetve egy fakereszt.

18. ábra: Obeliszk és Jézus szobor a Pokolbérc csúcsán

Saját fotó

Visszafelé ugyanazon az úton teszünk meg 300 métert amerről jöttünk. Ezután balra fordulunk. Megkezdjük utunkat lefelé a gerincről. Innen a kék, a sárga és a piros túraútvonal kisebb-nagyobb eltérésekkel ugyanazon irányba halad, de mi a piros jelzésre hagyatkozunk. Az erdőhatárig 700 métert kell megtennünk, ahol egy kis forrást találunk. Az erdőben 2 kilométert gyalogolunk, ameddig elérjük annak alsó határát. 1 kilométer után elérjük azt az elágazási pontot, ahol a kis patak folyik a falu határában. Innen nincs más teendőnk, minthogy újra végigsétáljunk Beregsziklason és elinduljunk haza.

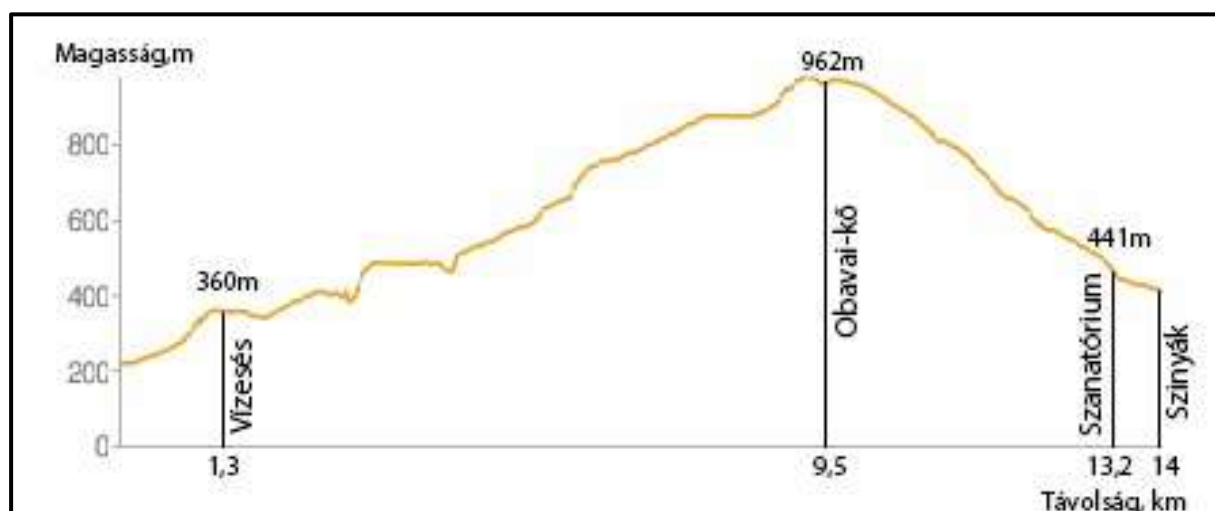
3.1.3. Túra az Obavai-kőhöz

Beregszentmiklós – Szkakalo -vízesés – Obavai-kő (962m)– Szinyák

19. ábra. Útvonal az Obavai-kőhöz

Saját szerkesztés

20. ábra. Szintvonalterkép az Obavai-kő túrájához

Saját szerkesztés

3. táblázat

Alapadatok az Obavai-kőhöz vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
14	1	979	218	958	765

Egy egyszerű tereppel találkozunk. A legmagasabb pont sem éri el az 1000 métert. Lassan emelkedünk egészen az úti célig, ahonnan viszont meredek lejtő vezet vissza a völgybe. Utunk során erdei terepen haladunk. A nyugodt természeti környezetre, a pihenésre, kikapcsolódásra összpontosíthatunk.

Beregszentmiklósról (Чинедієво) kezdjük túránkat. Áthaladunk a Matekova patakon és elindulunk első állomásunk felé a vizeséshez. 1,5 kilométer megtétele után és 150 méter szintemelkedést követően el is érjük eme gyönyörű természeti csodát.

21. ábra. A Szkakalo–vízesés

Saját fotó

Pár fénykép elkészítése és a gyönyörködést követően továbbmegyünk az erdei ösvényen. Körülöttünk sűrű bükkös található, amit néhol vadmeggy és szelídgesztenye tarkít. A kis tisztások szélein és a nap által jobban megvilágított területeken kocsányos és kocsánytalan tölgygel is találkozhatunk. Az erdő gazdag szederben, ami finom csemegét biztosít számunkra.

A vízeséstől egy kis déli irányú kerülés után folyamatosan észak felé tartunk mintegy 800 méteren keresztül, majd balra, azaz nyugat felé fordulunk és egy erdei úton megyünk tovább. Az út egy magasfeszültségű vezeték vonalát követi. Közel 1,5 kilométer megtételét követően jobbra fordulunk az út egyik elágazásánál és észak felé vesszük az irányt. Innentől kezdve folyamatosan követjük az északi irányt, több mint 6,5 kilométeren keresztül, és el is érjük fő úti célunkat az Obavai-követ. A vízeséstől a szikláig megtett közel 9 kilométeren folyamatosan emelkedünk egyenletes ütemben 750 métert, míg el nem érjük a 979 méteres tengerszint feletti magasságot. Útközben folyamatosan váltogatják egymást a kis tisztások és a sűrű erdő. Ha szeretnénk, gombázhatunk is, mivel az erdő gazdag a gombákban, gyakran találunk tölgyfagombát is. Útközben folyamatosan mindent beborít a szeder. Néhol a tisztásabb részeken erdei és vörösfenyő is nő. A magasabban fekvő területeken az

aljnövényzet gazdag lesz páfrányokban, ami akár derékig is érhet. A tölgyfák levelei gazdagok gubacsokban.

Mikor felérünk az Obavai-kő tetejére gyönyörű a látkép. Főleg kisebb csúcsokat láthatunk magunk előtt, mint például a Szerednyij Verh, a Dunavka és a Szinyák, a távolban láthatjuk a Róna-havas vonulatát csúcsival.

22. ábra. Az Obavai-kő

Saját fotó

A hely tökéletes a magunkkal hozott ebédünk elfogyasztására. Körülöttünk, a kilátó tetején gazdag a növényzet. Itt tenyészik a tőzegmoha, aminek köszönhetően a szikla felső részén vastag tőzegréteg található, ami gyakran az elővigyázatlan turisták által lángra is kaphat, hosszan izzhat. Megfigyelhető itt a vörös áfonya a tőzeg jelenlétének köszönhetően. A szikla tetejéről lenézve a tájra sok hollót láthatunk repkedni.

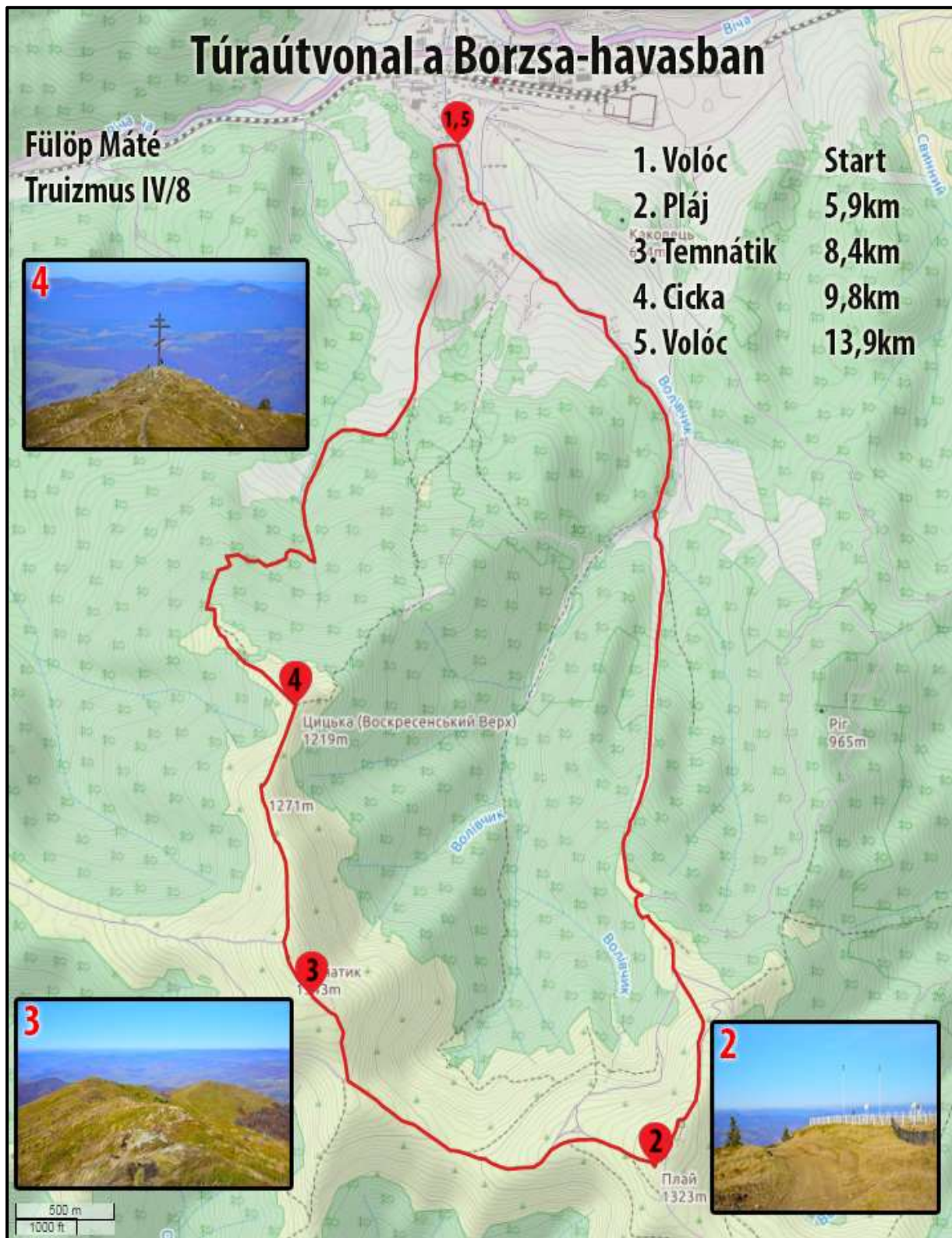
23. ábra. Kilátás az Obavai-kőről

Saját fotó

A szikla tetejéről megkezdjük utunkat lefelé a völgybe. 150 méteren keresztül követjük tovább az erdei utat, majd jobbra fordulunk egy erdei ösvényre, amely elvezet a végállomásunkra: Szinyákra. Az eltérést követően fokozatosan megkerüljük letről az Obavai-követ, majd lassú átmenetben dél-nyugati irányt veszünk fel egyenesen Szinyák felé. 2 kilométeren keresztül megyünk ezen az ösvényen, ami majd csatlakozik egy erdei úthoz. Ezen folytatjuk tovább utunkat, amin 1 kilométert haladunk, majd jobbra letérünk egy ösvényre, ami 400 méteres séta után elvezet a szinyáki (kékesfürdői) szanatórium területéhez. Ezen a 4 kilométeres szakaszon 570 métert süllyedünk rövid idő alatt. Innen közel 1 kilométert gyalogolunk még a szanatórium területének a határához, ahol már vár minket a buszunk és hazaindulhatunk.

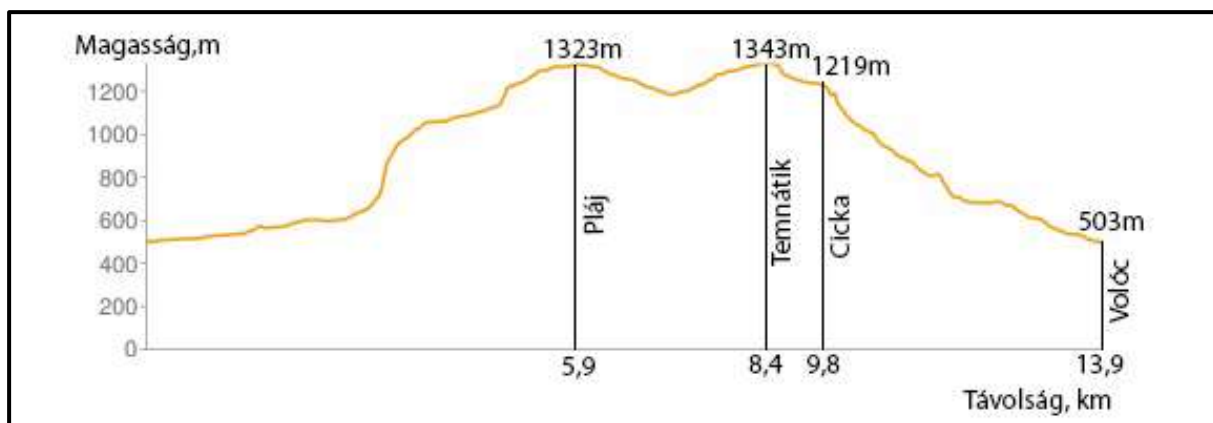
3.1.4. Túra a Borzsa-havasban

Volóc – Pláj (1323m) – Temnátik (1343m) – Cicka (1219m) – Volóc

24. ábra. Túraútvonal a Róna-havasban

Saját szerkesztés

25. ábra. Szinttérkép a Róna-havasi túrához

Saját szerkesztés

4. táblázat

Alapadatok a Róna-havasi túrához

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
13,9	1	1343	501	1015	1015

Turánk a Borzsa-havas három csúcsára vezet fel. Egynapos körtúra, amely Volócon kezdődik és fejeződik is be. A terep nem nehéz, egy kellemes kikapcsolódási lehetőséget nyújt számunkra. A túra negyedénél van egy meredek emelkedő, később már nincs előttünk nehéz szakasz. Az útvonal nagyon gyönyörű, rengeteg forrással találkozunk menet közben. Az út folyamán egyetlen olyan szakasz sem lesz, ami megismétlődne, csak a végállomás.

Volóc (Боловець) településről indulunk. Ha nem érkeztünk az utazás előtt bevásárolni még nyugodtan megtehetjük, ugyanis az út első 1,5 kilométerét a városban tesszük meg. Ha mindent megvettünk, amire szükségünk volt, a település utolsó házainak elhagyását követően egyből erdős-bokros tereppel találkozunk. Itt 1 kilométert teszünk meg az úton. Ennél a pontnál elágazással találjuk szembe magunkat. A déli irányú utat választjuk, azaz balra fordulunk. Újabb 2 kilométert teszünk meg, bokros, fás terepen. A túra ezen része a legmegterhelőbb, ugyanis 450 métert emelkedünk, de ezután már nem találkozunk ilyen meredek emelkedővel és elhagyjuk az erdős terepet is. Innentől a hegyi rét közepén folytatjuk utunkat, a gerincen.

26. ábra. A meteorológiai állomás műszerei

Saját fotó

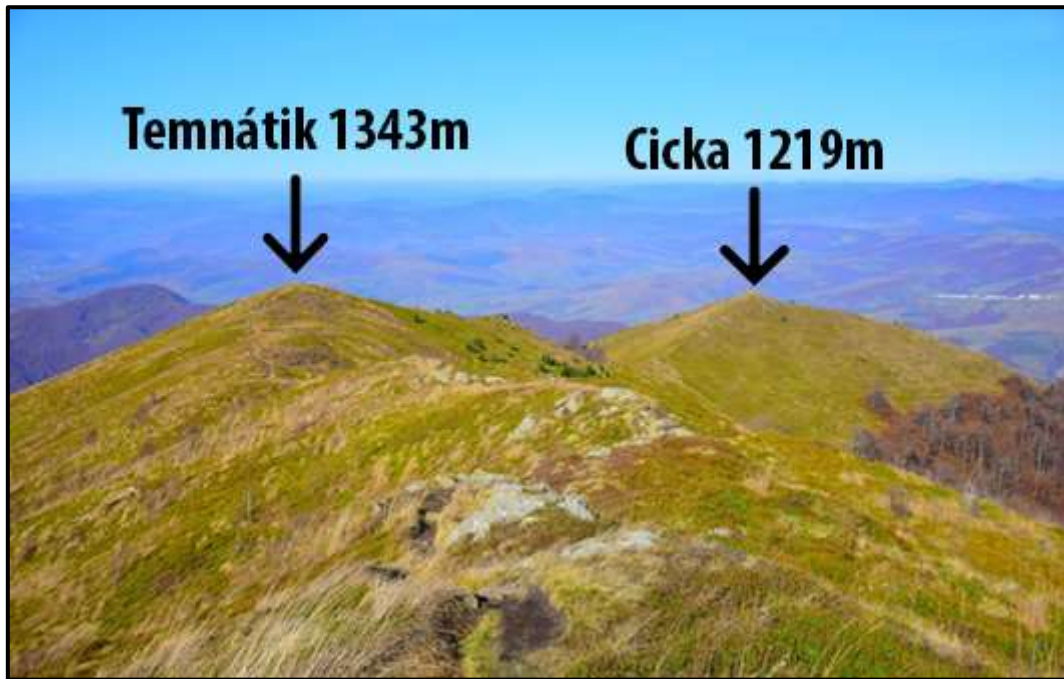
1,5 kilométert kell megtennünk az úton, amely felvezet minket túránk első csúcsához a Pláj csúcsára (1323 m). Útközben elhaladunk a régi sajtőfőzde épülete mellett, amitől balra a domboldalban több forrás is csergedezik. Maga a csúcs mellett van egy meteorológiai állomás, valamint egy rádióállomás. Északra a hegytetőtől a domboldalban több forrást is találunk. A csúcstról gyönyörű kilátás nyílik a Borzsa-havas egész vonulatára. Déli irányban látjuk a Nagymagas hegyet (1598 m) valamint az Asztag csúcsát (1681m).

27. ábra: A Nagymagas-hegy csúcsa és a Borzsa-havas gerince

Saját fotó

Miután megmásztuk a csúcst és megnéztük a meteorológiai állomás épületét, nyugati, majd északnyugati irányban haladunk 2 kilométert a gerincen. Itt jobbra fordulunk, 700 métert kell haladnunk ahhoz, hogy elérjük a Temnátik csúcsát (1343 m). Innen már többet nem lesz emelkedő, folyamatosan lefelé fogunk haladni egészen Volóciig.

28. ábra. A Temnátik és a Cicka csúcsai

Saját fotó

Utunkat folytatjuk a gerincen. Közel 1,5 kilométer megtételét követően, ami során 150 métert süllyedünk, elérjük utolsó hegycsúcsunkat a nap folyamán. Ez nem más, mint a Cicka csúcsa (1219 m). A csúcson egy hatalmas kereszt áll.

Innen észak-nyugat felé indulunk lefelé. 700 méter gyaloglás után újra erdei tereppel találjuk szembe magunkat. Az erdős terepen 1 kilométeres lefelé menetet követően találunk egy forrást, majd újabb 500 métert követően még egyet. Még körülbelül 200 métert haladunk az erdős terepen, ami után elérjük az erdő végét. Most már csak a réti ösvényeken és utakon fogunk menni egészen Volóciig. A Cicka csúcsától az idáig elvezető közel 5 kilométeres távon 450 méteres magasságcsökkenést tudunk le.

29. ábra. A Cicka csúcsa

Saját fotó

Az erdő végétől 1 kilométert haladunk lefelé a réti úton, majd letérve az útról, ami balra halad tovább, mi egyenesen megyünk tovább egy ösvényen, és ez bevisz minket 700 méter után Volócra. Itt kezdtük el túránkat és itt is ér véget.

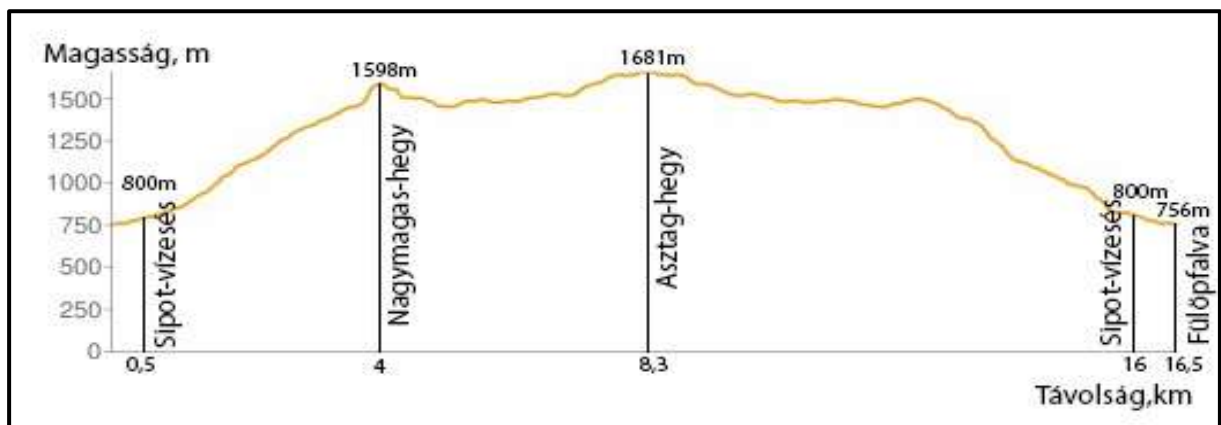
3.3.5. Túra az Asztagra (Sztij)

Fülöpfalva – Sipot-vízesés – Nagymagas-hegy (1598m) – Asztag (1681m) – Fülöpfalva

30. ábra: Túraútvonal az Asztag csúcsára

Saját szerkesztés

31. ábra. Szinttérkép az Asztag csúcsára

Saját szerkesztés

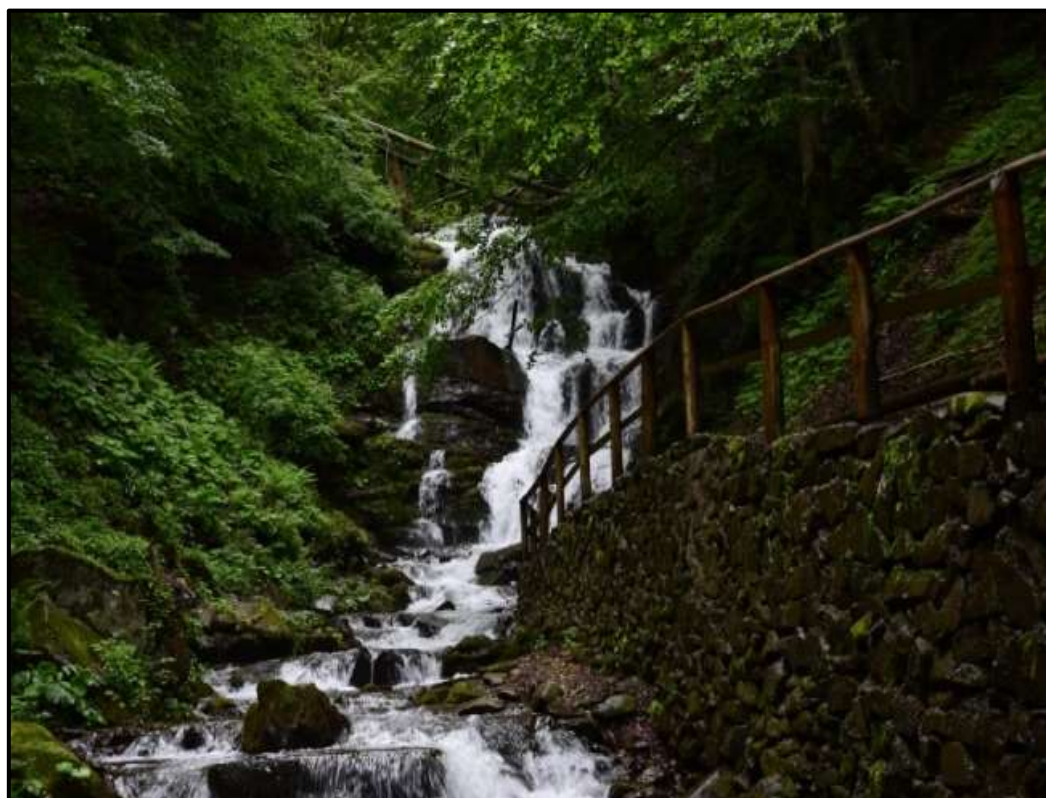
5. táblázat.

Alapadatok az Asztagra vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
16,5	1	1681	751	1237	1236

Túránk körtúra. Fülöpfalváról indulunk és térünk is vissza. Az út legnagyobb része a hegygerincen halad át, ami kitűnő kilátást biztosít jó időben a környező vidékre. A túra elején gyorsan felemelkedünk a gerincre, ami után már szinte csak sétálnunk kell.

Fülöpfalva (Пплипецъ) településéről indulunk. A falu utolsó épületeitől kezdjük meg a sétát, első célunk a Sipot-vízesés felé. 500 méteres távot kell megtennünk délnyugati irányban az erdei úton, ameddig elérjük Kárpátalja egyik legnevezetesebb természeti látnivalóját.

32. ábra. A Sipot-vízesés

Saját fotó

A vízesést elhagyva elágazik az ösvény. Jobbra tartunk, fel a gerinc irányába. Az erdőben, amit bükkfa és lucfenyő elegye alkot, 1,5 kilométert teszünk meg. Ezután a terepet felváltja a hegyi rét. Ezen a 1,5 km-en több mint 450 métert emelkedünk, egyszóval, utunk egyik legnehezebb szakaszát tudjuk le. Innen 600 métert kell megtennünk, hogy elérjük a hegygerincet, ami alatt 200 métert emelkedünk tovább.

33. ábra. Ösvény a gerincen a Nagymagas-hegy csúcsa felé a felhőben

Saját fotó

A gerincen haladunk tovább. 1,3 kilométeres utat követően elérjük a Nagymagas-hegy csúcsát (1598 m). Innen jól látni a környező havasi vonulat csúcsait, ha megfelelő az időjárás. Továbbindulunk a vonulat legmagasabb csúcsára az Asztagra. Utunk egészen a csúcsig a gerinc vonalán fog haladni, így nem lesz sem drasztikus emelkedés, sem szintvesztés.

34. ábra. Kilátás a felhős Pláj csúcsa felé

Saját fotó

Déli irányban haladunk 600 métert a gerincen, ahol az út elágazik. Délnyugatnak vesszük az irányt, azaz jobbra fordulunk. 4 kilométert megyünk tovább a gerincen, miközben gyönyörködünk az előttünk nyíló tájban. Választhatunk aközött, hogy azon az úton megyünk-e ahol gépjárművek is közlekednek és a gerinc csúcsán megy, vagy az út mellett haladó gyalogösvényen, amely kicsit lentebb helyezkedik el, mint a gerinc. Mindenképpen az utóbbit javasoljuk, a végcél mind a két útnál az Asztag csúcsa (1681 m). Itt egy katonai radarállomás romjai láthatóak, valamint csodás kilátás nyílik a vidékre.

Miután elfogyasztottuk ebédünket és kipihentük magunkat, visszaindulunk. 3,2 kilométeren át ugyanazt az útvonalat tesszük meg, mint idefelé jövet: a gerincen gyalogolunk. Ezt a pontot elérve viszont nem haladunk tovább a gerincen, hanem levágjuk az utat. 1 kilométert megtéve a keskeny ösvényen átjutunk arra a gerincvonalra, amely a Nagymagas csúcsától a Himba-hegy felé vezet. Megteszünk további 700 métert ezen az úton, majd mikor egy ösvény indul lefelé a hegyoldalba, letérünk rá. Innentől már csak csökkenni fog a magasságunk.

35. ábra. Az Asztag csúcsa

Saját fotó

Miután elfogyasztottuk ebédünket és kipihentük magunkat visszaindulunk. 3,2 kilométeren át ugyan azt az útvonalat tesszük meg, mint idefelé jövet: a gerincen gyalogolunk. Ezt a pontot elérve viszont nem haladunk tovább a gerincen, hanem levágjuk az utat. 1 kilométert megtéve a keskeny ösvényen átjutunk arra a gerincvonalra, amely a Nagymagas csúcsától a Himba-hegy felé vezet. Megteszünk további 700 métert ezen az úton, majd, mikor egy ösvény indul lefelé a hegyoldalba, letérünk rá. Innentől már csak csökkenni fog a magasságunk.

Az ösvényen 700 méter kell lefelé haladnunk, ahol találunk egy forrást, itt csillapíthatjuk szomjúságunkat. Ezután már erdős terepen megyünk végállomásunk felé. A kalandosan lefelé haladó ösvényt folyamatosan követjük. 800 méter megtételét követően egy újabb forrással találjuk szembe magunkat. A második forrástól 1,3 kilométert kell haladnunk lefelé, hogy elérjük újra a Sipot-vízesést és még egyszer utoljára megcsodáljuk. Innen 500 métert megyünk tovább oda, ahol a buszunkat otthagytuk.

3.2. Többnapos túraútvonalak

3.2.1. Túra a Neszamovite-tóhoz

Zarosljak sportbázis – Cibulnik patak – Pozsezsevszka meteorológiai állomás – Pozsezsevszka (1822m) – Turkul (1933m) – Neszamovite-tó

36. ábra. Útvonal a Neszamovite-tóhoz

Saját szerkesztés

37. ábra. Szintvonaltérkép a Neszamovite-tóhoz vezető útvonalhoz

Saját szerkesztés

6. táblázat.

Alapadatok a Neszamovite-tóhoz vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
13	2	1933	1137	794	919

Túránk időtartama 2 nap. Ennek oka, hogy a kiindulóponthoz való eljutáshoz szállítási eszközünkkel több, mint 200 kilométert kell megtennünk, ami után a kényelmes túrázás érdekében az éjszakát a terepen töltjük sátorban. Az általunk kiválasztott útvonal gyönyörű hegyvidéki táj, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik az Ukrán-Kárpátok legmagasabb csúcsaira. A terület, ahol 2 napig fogunk tartózkodni a Kárpáti Nemzeti Park részét képezi, ezért mikor ide jövünk a Vorohtai sorompó mellett belépőt kell fizetnünk.

38. ábra. A túra kiindulópontja a Zarosljak sportbázis mellett

Saját szerkesztés

Utunkat a Zarosljak sportbázistól kezdjük meg a Prut folyó partjánál. Táblák tájékoztatnak és jelzik számunkra, hogy védett területen tartózkodunk. Egyből az indulópont mellett találhatunk egy forrást. A Neszamovite-tóhoz vezető sárga útvonalon indulunk el.

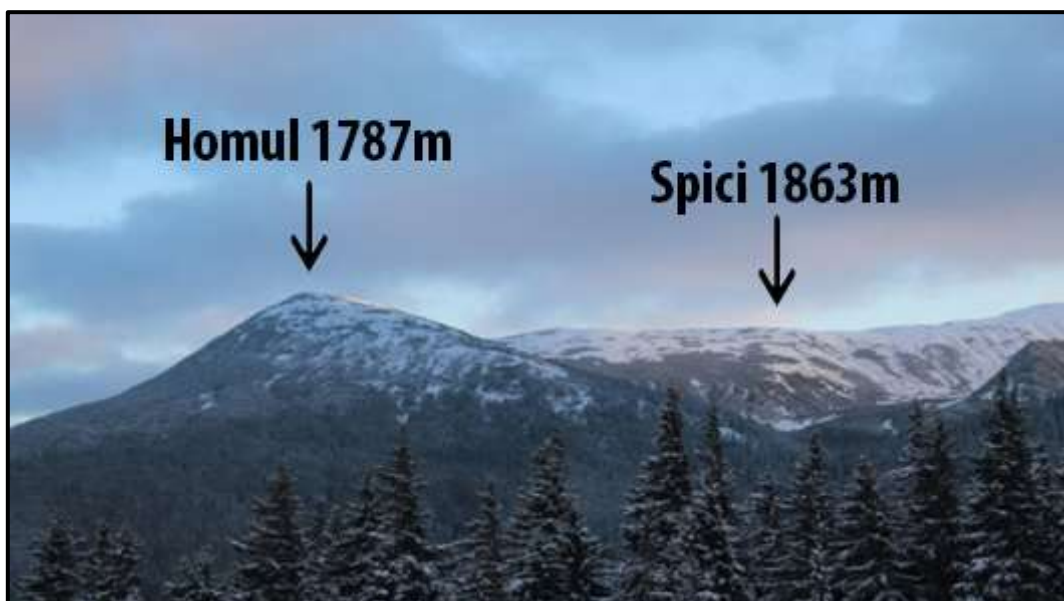
Első ízben 1 kilométert gyalogolunk az ösvényen a jelzéseket követve, ameddig elérjük a Cibulnyik (Цибульник) patakot és átkelünk kis fahídján. Körülöttünk sűrű-magas lucfenyős táj látható, ami elzárja előlünk a környező tájat. 100 métert haladva elágazáshoz érkezünk. Idáig 100 métert emelkedtünk a kezdő magasságunkhoz képest. Balra kanyarodunk követve a sárga jelzéseket. 500 méter megtétele után egy fa kilátóhoz érkezünk. Itt már nincsenek fák, így gyönyörű kilátás nyílik a Csornahora hegyeire, valamint a Gorgánok csúcsaira.

39. ábra. Kilátás a Breszkul és a Hoverla csúcsaira

Saját szerkesztés

A kilátótól útelágazás kezdődik. Itt jobbra fordulunk, ahonnan 300 méter gyaloglás után megtaláljuk az első napi utolsó állomásunkat a Pozsezevszka meteorológiai állomását. A két épület, valamint a műszerek, amik itt találhatóak, már messziről jól láthatók, így nem téveszthetjük el őket. Túlhaladva a meteorológiai állomáson, kitűnő sátorozó helyet találunk a fenyőerdő határában, ahol az éjszakát fogjuk tölteni. Innen gyönyörű kilátás nyílik a Spici és a Homul csúcsára. Az első nap folyamán 200 métert emelkedtünk a kiindulóponthoz képest.

40. ábra. A Homul és a Spici csúcsai

Saját fotó

Reggel folytatjuk utunkat. Egész túránk legnehezebb szakasza vár ránk. 1,5 kilométert kell megtennünk, amin 350 métert emelkedünk, ameddig elérjük a Pozsezsvszka csúcsát (1822m). A terep nehéz: lucfenyős, majd pedig az azt felváltó törpefenyős hegyoldal, az utolsó 500 méter pedig hegyi rét. Nehezíti utunkat, hogy az ösvény nincsen karbantartva. Vannak szakaszok, ahol közel négykézláb kell felmászunk a meredek hegyoldalon, amit nagyban megnehezít a hátunkon lévő nagy hátzsisák, mert beleakad a majdnem földig érő fenyőágakba. A fenyvest követően a hegyi réten haladunk előre, ahol még helyenként megnehezíti utunkat egy-egy fenyő. Itt a szél ereje is felerősödik, viszont gyönyörű kilátás nyílik észak-nyugat felé a Breszkulra és a Hoverlára, délkelet felé pedig a Homul, a Spici és a Dancizs csúcsaira. Felérve a hegycsúcsra már látjuk a Petrosz, és következő úti célunk a Turkul csúcsát is.

41. ábra. A Pozsezsvszka csúcsa, háttérben a Petrosszal, Breszkullal és Hoverlával

Saját fotó

Pozsezsvszka csúcsáról dél felé, azaz balra vesszük az irányt. Leereszkedünk a Dancizs és a Pozsezsvszka között található nyeregbe, ahol az 1 kilométeres út alatt 100 métert ereszkedünk, majd ugyan ilyen emelkedést teszünk. A nyeregről gyönyörű kilátás nyílik az előttünk álló csúcsokra.

42. ábra. A Dancizs és a Turkul a nyeregből

Saját fotó

Innen a Dancizs csúcsát kikerülve, továbbhaladunk a Turkul felé, tartva a déli irányt. 500 méteres menet után elágazással találkozunk, ahol a jobbra tartó utat választjuk, nem pedig azt, amely a völgybe vezet. Tovább 1 kilométeres szakaszon folyamatosan tartjuk a lassan emelkedő egyenes irányt, amivel feljutunk a Turkul csúcsára (1933m). A csúcsról szép kilátás nyílik a már általunk megtett útra és csúcsokra.

A Turkul csúcsától folyamatosan süllyedni fogunk, nem lesz több emelkedő. 700 méteres séta vezet le a Neszamovite-tóhoz. Ezen a szakaszon 150 métert süllyedünk a Turkul völgyében. A tó mellett több forrás is található, ahol feltölthetjük palackjainkat.

43. ábra: Petrosz, Hoverla, Breszkul és Pozsezsevszka a Turkul csúcsáról nézve
Saját fotó

Miután megnéztük a tavat, elkezdjük visszafelé vezető utunkat, ami patakok folyását követi. Folyamatosan követjük a sárga jelzést út közben. 800 méter megtétele után elágazással találjuk szembe magunkat, ahol jobbra tartunk észak-keleti irányban. További 2 kilométer megtétele után letérünk egy kis ösvényre, Eddig követtük azt az útvonalat, ami a Zarosljak sportbázishoz vezet. Utunk végéig ezen az ösvényt fogunk menni az elkövetkező több mint 2,5 kilométeres távon, ahol megpillantjuk a Pruton át vezető hidat, amin áthaladtunk a sportbázis felé vezető úton. A Neszamovite-tótól idáig tengerszint feletti magasságunk több mint 600 métert csökkent.

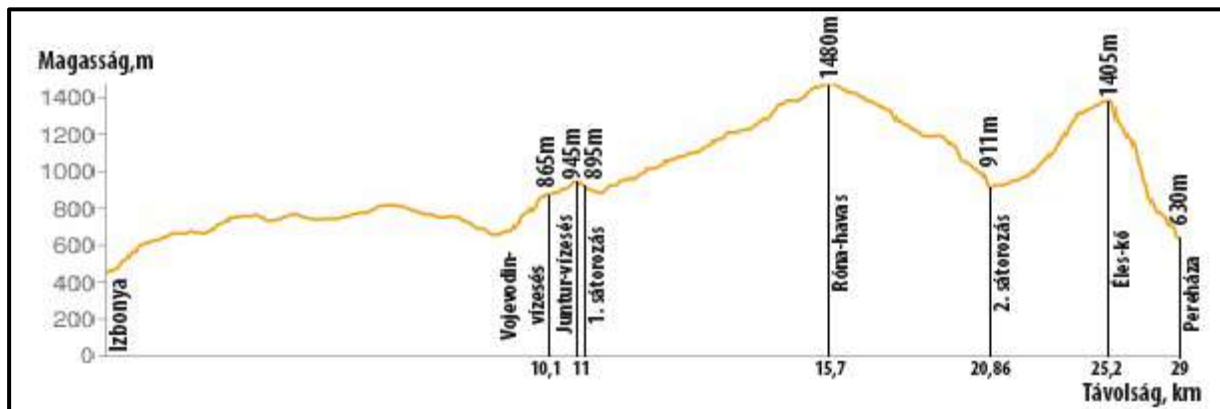
3.2.2. Túra a Róna-havasba

Izbonya – Vojevodin- és Juntur-vízesés – Polonina-Rúna 1480m – Éles-kő 1405m – Perekháza

44. ábra. Útvonal a Róna-havasba

Saját szerkesztés

45. ábra: Szintvonalterkép a Róna-havasba vezető túraútvonalhoz

Saját szerkesztés

7. táblázat.

Alapadatok a Polonina-Rúnára vezető útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
29	3	1480	447	1834	1651

Célunk a róna havas legmagasabb csúcsainak a meghódítása. A terep nem a legnehezebb, de előzetes felkészülést igényel. Látunk vízeséseket, patakokat, hegygerincet és gyönyörű tájat.

11 kilométert fogunk megtenni első nap. Izbonya (Збини) település határából indulunk. 400 méter séta után balra térünk le az útról. Erdei ösvényen haladunk tovább 4 kilométeren keresztül északnyugati irányban. Az erdő bükkfa és lucfenyő elegye. Rengeteg páfrány és moha borítja az utat. Útközben sok gombát láthatunk. A 4 kilométert megtéve az útirány nyugatira vált 2 kilométeren keresztül. Egyenletes terepen haladunk, alig van szintváltozás. Befejezve ezt a szakaszt, dél felé fordul az út. 1,5 kilométer előremenetet követően eljutunk a Vojevodin patakhoz. Követjük a patak mentén haladó ösvényt, ami 1,5 kilométer gyaloglást követően elvezet minket a Vojevodin-vízeséshez. A csodálatos vízesést követően északi irányban megyünk tovább 500 métert és megtekintjük a Juntur-vízesést is. Visszagyalogolva a Vojevodin patak partjára kiváló pihenőt találunk, ahol felállítjuk sátrainkat és itt éjszakázunk.

46. ábra. A Vojevodin-vízesés

Saját szerkesztés

A második nap reggelén nyugat felé haladunk tovább. Nehéz nap elé nézünk, mivel a cél a Róna-havas. A következő 4,5 km-es távon folyamatosan emelkedni fogunk közel 600 métert.

Első lépésben 1,4 kilométert teszünk meg a patak partján, majd itt átkelve észak felé fordulunk. 400 métert után elérjük az erdő végét. Haladunk felfelé a lassú emelkedőn a gerincre. 3 kilométert kell megtennünk a hegyi réten, hogy elérjük a Róna-havas csúcsát (1480m). Ez a vonulat legmagasabb pontja. A csúcs tetején egy katonai bázis maradványai találhatóak, valamint egy rádióadó. Itt látjuk a betonozott utat is, ami Hárs (Лумшори) település irányából felvezet a csúcsra.

47. ábra. A Róna-havas csúcsa

Saját fotó

Miután körülnéztünk és megebédeltünk kelet felé megyünk tovább a gerincen. Itt jóllakhatunk fekete áfonyával, mivel nagyon gazdag benne a vidék. Innen a mai nap már csak lefelé fogunk haladni, nem lesz több emelkedő. 1,5 kilométer megtétele után a gerinc északkeleti irányba húzódik tovább újabb 2 kilométeren keresztül. Útközben újra elértük az erdőhatárt. 1,5 kilométeres táv marad ettől a ponttól a második napra, ahol eljutunk sátorhelyünkre a Poloninai farmgazdaság területéhez közel. Itt asztal és székek, valamint tűzhely van kialakítva. A csúcstól idáig körülbelül 570 métert ereszkedtünk.

Harmadik napunkra egy 9 kilométeres szakasz maradt. A nap elején, ha szerencsénk van, láthatjuk a farmergazdaság legelésző lovait.

48. ábra. Ménes a völgyben

Saját fotó

A sátorhelyünktől északkelet felé indulunk el. 3 kilométert kell megtennünk ebben az irányban, hogy eljussunk az Éles-kő gerincéhez, elhagyva ezzel az erdő árnyékát. 1,3 kilométert haladunk a gerincen, ameddig eljűk túránk utolsó csúcsát az Éles-követ (1405m). Itt egy hatalmas keresztet találunk. Idáig 500 métert emelkedünk a kezdőponthoz képest, azaz letudtuk az út nehéz részét.

49. ábra. Az Éles-kő csúcsa

Saját fotó

Miután elfogyasztjuk ebédünket és kiélvezzük a lenyűgöző kilátást, elindulunk lefelé a gerincről. 1 kilométert kell megtennünk keleti irányban, amikor is elérjük újból az erdőhatárt. Ezt követően északkeleti-északi irányban kell megtennünk az erdőben közel 3 kilométert, hogy elérjük Pereháza (Перехресный) falut, túránk végpontját.

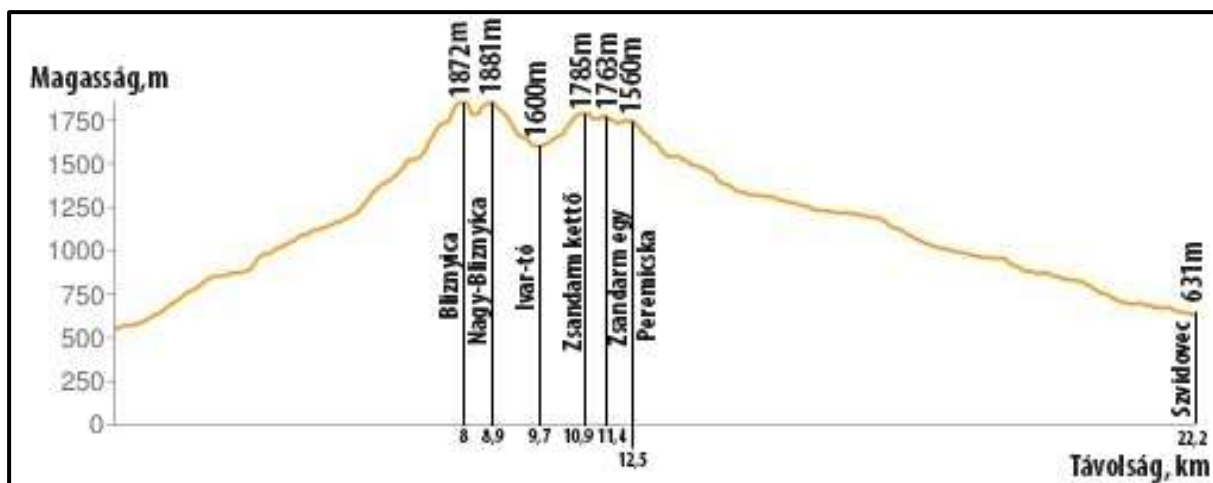
3.2.3. Túra a Fagyalos (Szvidovec) hegységbe

Trosztyanec – Ikerhavas (1881m) – Ivor tó – Zsandarm (1785m) – Peremicska (1560m) – Szvidovec

50. ábra. Útvonal a Fagyalos hegységbe

Saját szerkesztés

51. ábra. Szintvonalterkép a Fagyalosba vezető túraútvonalhoz

Saját szerkesztés

8. táblázat

Alapadatok a Szvidoveci hegységi útvonalhoz

Túra hossza (km)	Időtartam (nap)	Maximális magasság (m)	Minimális magasság (m)	Teljes emelkedés (m)	Teljes süllyedés (m)
22,2	2	1881	545	1678	1595

Túránk gyönyörű vidékre vezet minket. A terep javarészt utakon vezet fel a csúcsokra, de viszonylag meredek az emelkedő. Az Ikerhavas csúcsairól varázslatos kilátás tárulkozik elénk a környező vidékre.

Trosztyanec (Тростянець) településről indulunk neki két napos utunknak. Az első nap nehéz feladattal nézünk szembe, mivel 550 méteres tengerszint feletti magasságról felemelkedünk az Ikerhavas azaz a Bliznyica csúcsára.

300 métert teszünk meg először keleti irányban, majd az elágazásnál jobbra fordulunk. 100 métert haladva újabb elágazással találjuk szembe magunkat, ahol balra tartunk fel a gerinc felé. 400 méter után újra elágazás, ahol ismét balra fordulunk, mellette egy forrást találhatunk. Innen egyenesen megyünk felfelé a gerincen, a szétszórt hegyi házak között 1,5 kilométeren keresztül, majd elérjük az erdőt. Innen jobbra fordulunk, be a sűrű erdei útra, ami egyenesen felvezet bennünket a Szvidovec gerincére.

52. ábra. A Nagy-Bliznyica és a Szvidovec gerince

Saját fotó

A hegyi réteket elérve, nincs más dolgunk, mint folyamatosan követni a gerincen található ösvényt. 4 kilométert haladva, elérjük első hegycsúcsunkat: a Bliznyicát (1872m). Ez a csúc az Ikerhavas kisebbik hegytetője. 1 kilométeres mászást követően, továbbhaladva a gerincen, elérjük következő célunkat: a Nagy-Bliznyicát. 1881 méteres magasságával a vonulat legmagasabb csúcsa. A csúcstól 250 métert leereszkedve a völgybe, elérjük sátorozó helyünket az Ivor-tavat.

53. ábra. Az Ivor-tó

Saját fotó

Második napunkat reggel újabb emelkedéssel kezdjük. Több mint 1 kilométeres mászás után elérjük a Zsándárm második csúcsát (1785m). Idáig 250 métert emelkedtünk, viszont most már csak lefelé fog vezetni az utunk. 500 métert továbbhaladva, eljutunk a Zsándárm első csúcsára (1763m).

54. ábra: A Zsándárm csúcsa

Saját fotó

Tovább haladva 1 kilométert a gerincen, elérjük a Peremicskát (1560m). Közben mellettünk a Dragobrát sípályái futnak. A csúcstól jobbra fordulunk és leereszkedünk a Dragobrát síközpont épületeihez. Innentől már folyamatosan megyünk lefelé az úton, követve a Szidovec patakot, egészen addig, ameddig el nem érjük a Fekete-Tiszát (7,5km).

KÖVETKEZTETÉSEK

Túránk szerteágazó területet érintenek Kárpátalja területén.

Akik tavasszal szeretnének túrázni, merjük ajánlani számukra a Szokolicsi-sziklákhöz vezető túrát valamint az Obavai-kőhöz vezető útvonalat, amely számos védett növény populációját mutatja be számunkra ebben az időszakban. A magasabb hegységi térségekben, ebben az időszakban még nem olvadt el a hó és nagyban megnehezíti a terepen való közlekedést.

Nyáron az általunk bemutatott túrák mindegyike gond nélkül teljesíthető, viszont indulás előtt érdemes olyan időpontot választani, amikor jó az időjárás, hogy minél jobb kilátás táruljon elénk a környező tájakra.

A téli időszakban csak azoknak ajánljuk a turzást, akik rendelkeznek megfelelő túrafelszereléssel és tapasztalattal. A hegyekben megmaradó hótakaró és a hideg téli időjárás nagy kihívás elé állítja még a tapasztaltabb túrázókat is. Az általunk bemutatott túrák közül a legalkalmasabbak a többnapos útvonalak közül a téli teljesítésre a Neszamovite-tói és a Szidoveci, az egynapos túrák közül a Pokolbércre, a Borzs-havasba és az Asztagra vezetőek.

Az őszi időszakban szintén csak az egynapos túrákból ajánlunk a természetbe vágyóknak. A csapadéknak köszönhetően és a nyárinál hűvösebb idő végett a terepen nehezebb a haladás. Viszont a gyönyörű vörös és sárga színekbe öltöző természet mesés látványt nyújt számunkra.

A kalandra vágyó, nehezebb kihívásokat kereső embereknek a legalkalmasabbak a sátorozós túráink. Ezek közül is a legnagyobb kihívást a Pozsezsevszka-Turkul-Neszamovite-tó útvonalának a teljesítése jelenti, aminek fő okát a kezdetben nehéz terep képezi, ahol a gondozatlan ösvény miatt nehéz a törpefenyvesben való haladás.

A természetbe vágyó családok számára, akik a fiatal gyerekekkel vágnának neki az útvonalnak a legalkalmasabbak a Szokolicsi-sziklákhöz illetve az Obavai-kőhöz vezető terveink. Itt a fő hangsúly a környező erdő növényeinek és állatainak a megfigyelésére összpontosulhat, amiből a fiatalok sok hasznos tapasztalatra tehetnek szert.

Az útvonalaink közül négy olyan, amely fokozatosan emelkedik fel a végcélig, így nem igényel nagymértékű erő kifejtést. Ezek az Obavai-kői, Pikuji, Neszamovite-tói és Asztagi túrák. Négy olyan túrát prezentáltunk, amelyekben az útvonal gyors színtelemkedéseket is tartalmaz, ezzel kihívást állít elő a túrázók felé. Közéjük tartozik a Borzsa-havasi, a Szokolicsi, a Szidoveci és a Róna-Havasi túrák.

ÖSSZEFOGLALÁS

Munkánk első fejezetében szakirodalmi kutatással foglalkoztunk. Itt bemutattuk Kárpátalja földrajzi fekvését, domborzatát, éghajlatát, növény- és állatvilágát, egyszóval azokat a tényezőket, amelyeket egy túra megalkotásánál figyelembe kell venni. Ezen kívül ismertettük a megyére jellemző gyalogturizmus sajátosságait. Külön részt szenteltünk annak, hogy bemutassuk az olvasónak, milyen felszerelésekre van szükség egy túrázás folyamán.

A második fejezetben bemutattuk, milyen szakirodalmi kutatásokat végeztünk, valamint a munkák kutatásának módszereit. Ezen belül azt, hogy milyen előkészületek előzik meg egy túra lebonyolítását, milyen programok segíthetnek ennek a felkészülésnek a kivitelezésében. Leírtuk, hogy milyen feladataink voltak a terepi kutatás alkalmával és, hogy miként értékeltük és használtuk fel a begyűjtött adatokat a túrák útvonalainak bemutatásánál.

A harmadik fejezetben bemutattuk azt a nyolc túraútvonalat, amelyet végigjártunk és leírtunk a turisták számára. Ezeket két csoportra osztottuk időtartamuk alapján: egynapos és többnapos túrákra.

Öt egynapos túrát készítettünk el: a Szokolicsi-sziklákhöz, a Pokolbércre, az Obavai-kőhöz, a Borzsa-havas hegyeire valamint az Asztag csúcsára.

Három többnapos túrát mutattunk be. Ezek közül egy háromnapos, ami a Róna-Havas csúcsára vezet, kettő pedig kétnapos, amely a Neszamovite-tóhoz és Fagyalos gerincére juttat fel.

A túrákhoz részletes leírást, iránymutatás készítettünk. Útvonaltérképen és szintvonaltérképen ábrázoltuk haladási irányunkat. Felhívtuk a figyelmet a nehezebb és a könnyebb úti szakaszokra, valamint rávilágítottunk a látnivaló objektumokra képpel illusztrálva azokat.

Munkánkban a kitűzött célkitűzéseket sikeresen megvalósítottuk, a turisták számára olyan útvonalakat állítottunk össze és mutattunk be, amelyeket alkalom adtán vezető nélkül is kivitelezhetnek.

РЕЗЮМЕ

У першому розділі нашої роботи ми вивчали літературу пов'язану з темою нашого дослідження . Тут ми охарактеризували географічне положення Закарпаття, топографію, клімат, флору і фауну Закарпаття, а також фактори, які необхідно враховувати при плануванні походу. У подальшому, ми досліджували особливості пішохідного туризму в Карпатах. Окремий розділ присвячений спорядженню, яка необхідна під час походу.

У другому розділі ми ознайомлюємося з літературою, та методами дослідження. У подальшому описується, яка підготовка передує організацію походу, які програми можуть допомогти здійснити цю підготовку, тощо. У цьому розділі перераховані завдання які ми виконали під час польових досліджень, методи за якими були опрацьовані зібрані нами дані.

У третьому розділі ми представили вісім туристичних стежок, які ми особисто пройшли та підготували для туристів. Вони були розділені на дві групи залежно від тривалості: одноденні та багатоденні походи.

Ми здійснили п'ять одноденних походів: до скель Соколець, на Пікуй, до Обавського каменя, на полонину Боржава та на вершину Стій.

Ми представили три багатоденні тури. Один із них - триденний, що веде нас до вершини полонину Рівну, а два - дводенні, що ведуть до озера Нессамовіте та вершину Стій.

У роботі представлено детальний опис та рекомендації вищевказаних маршрутів. Для походів ми створили детальний опис та деякі вказівки, щодо маршруту. Зробили карти маршруту та рівня. Виділили ті частини на яких легші або важчі частини маршруту, та додали ілюстрації з визначними місцями.

Представлені маршрути ми склали за наступними критеріями: відповідно пори року, складність походу, віковим категоріям.

На нашу думку ми досягли поставленої мети, склали такі маршрути для туристів, які вони зможуть пройти самостійно, без допомоги екскурсовода.

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

1. Berghauer Sándor, 2012: A turizmus mint kitörési pont Kárpátalján. Phd értekezés, Pécs, 128-129. p.
2. Fodor Gyula, 2019: *Kárpátalja általános jellemzése*. In: A kárpátaljai magyarság turizmusfejlesztési stratégiája (szerk.: Berghauer Sándor, Sass Enikő), Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács, Gáborprint, Beregszász, 12. p.
3. Fülep Teofil, 2010: Túraszervezés, -vezetés. In: Túravezetői ismeretek (szerk.: Nmeth Imre), Magyar Természetbarát Szövetség, Alföldi Nyomda Zrt., 247-256 p.
4. Gönczi Sándor, 2009: *Földtani viszonyok, domborzat*. In: Kárpátalja (szerk.: Baranyi Béla), Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, Pécs-Budapest, 108-117. p.
5. Kohut Erzsébet, 2009: *Természetes növényzet*. In: Kárpátalja (szerk.: Baranyi Béla), Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, Pécs-Budapest, 143-147. p.
6. Kolozsvári István (szerk.), 2020: *Módszertani kézikönyv kárpátaljai környezettudományi terepgyakorlatokhoz*. II. Rákóczi Ferencz Kárpátaljai Magyar Főiskola – „RIK-U” Kft, Beregszász-Ungvár, 68-69. p.
7. Medvigy Okszana Vaszélivna (szerk.), 2013: *Kerékpártúrák Kárpátalján útikönyv + térkép*. Assa Publishing House.
8. Molnár József, 2009: *Földrajzi fekvés; Éghajlat*. In: Kárpátalja (szerk.: Baranyi Béla), Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, Pécs-Budapest, 107 p; 123-130. p.
9. Sass Enikő, 2019: *A turisztikai termékek rendszerének bemutatása*. In: A kárpátaljai magyarság turizmusfejlesztési stratégiája (szerk.: Berghauer Sándor, Sass Enikő), Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács, Gáborprint, Beregszász, 28. p; 32. p.
10. Zseliczky István, 2009: *Állatvilág*. In: Kárpátalja (szerk.: Baranyi Béla), Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja, Dialóg Campus Kiadó, Pécs-Budapest, 147-150. p.
11. https://en.wikipedia.org/wiki/Google_Earth
12. <https://peaklens.com/>
13. <https://www.viewranger.com>

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. Kárpátalja fő hegygerincei	8
2. ábra. Útvonal a Szokolicsi-sziklához	16
3. ábra. Szinttérkép a Szokolicsi-sziklához vezető útvonalhoz.....	17
4. ábra. Vulkanikus szikla a hegyoldalban	18
5. ábra. Hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>).....	18
6. ábra. A Szénatorij-barlang.....	19
7. ábra. Kilátás a Szokolicsi-sziklákról	20
8. ábra. A Komin-barlang.....	20
9. ábra. A Vorocsivsze-tó.....	21
10. ábra. Foltos szalamandra (<i>Salamandra salamandra</i>).....	22
11. ábra. Útvonal a Polobérc csúcsára	23
12. ábra. Szinttérkép a Pikujra	23
13. ábra. A beregsziklási templom és harangláb	24
14. ábra. Patak a falu határában.....	25
15. ábra. A Pokolbérc a hegyoldalból	26
16. ábra. Galíciára nyíló kilátás a hegygerincről.....	26
17. ábra. Panorámakép a Pokolbércről.....	27
18. ábra. Obeliszk és Jézus szobor a Pokolbérc csúcsán.....	27
19. ábra. Útvonal az Obavai-kőhöz.....	28
20. ábra. Szintvonaltérkép az Obavai-kő túrájához.....	29
21. ábra. A Szkakalo-vízesés	30
22. ábra. Az Obabai-kő	31
23. ábra. Kilátás az Obavai-kőről.....	32
24. ábra. Túraútvonal a Róna-havasban	33
25. ábra. Szinttérkép a Róna-havasi túrához	34
26. ábra. A meteorológiai állomás műszerei	35
27. ábra: A Nagymagas-hegy csúcsa és a Borzsa-havas gerince	35
28. ábra. A Temnátik és a Cicka csúcsai.....	36
29. ábra. A Cicka csúcsa	37
30. ábra: Túraútvonal az Asztag csúcsára	38
31. ábra. Szinttérkép az Asztag csúcsára.....	38

32. ábra. A Sipot-vízesés.....	39
33. ábra. Ösvény a gerincen a Nagymagas-hegy csúcsa felé a felhőben	40
34. ábra. Kilátás a felhős Pláj csúcsa felé	41
35. ábra. Az Asztag csúcsa.....	42
36. ábra. Útvonal a Neszamovite-tóhoz	43
37. ábra. Szintvonaltérkép a Neszamovite-tóhoz vezető útvonalhoz.....	44
38. ábra. A túra kiindulópontja a Zarosljak sportbázis mellett	45
39. ábra. Kilátás a Breszkul és a Hoverla csúcsaira	46
40. ábra. A Homul és a Spici csúcsai	46
41. ábra. A Pozsezsevszka csúcsa, háttérben a Petrosszal, Breszkullal és Hoverlával	47
42. ábra. A Dancizs és a Turkul a nyeregből	48
43. ábra: Petrosz, Hoverla, Breszkul és Pozsezsevszka a Turkul csúcsáról nézve	49
44. ábra. Útvonal a Róna-havasba.....	50
45. ábra: Szintvonaltérkép a Róna-havasba vezető túraútvonalhoz.....	50
46. ábra. A Vojevodin-vízesés	51
47. ábra. A Róna-havas csúcsa.....	52
48. ábra. Ménes a völgyben.....	53
49. ábra. Az Éles-kő csúcsa.....	54
50. ábra. Útvonal a Fagyalos hegységbe	55
51. ábra. Szintvonaltérkép a Fagyalosba vezető túraútvonalhoz	56
52. ábra. A Nagy-Bliznyica és a Szvidovec gerince	57
53. ábra. Az Ivor-tó	57
54. ábra: A Zsándárm csúcsa.....	58

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat. Alapadatok a Szokolicsi-sziklákhöz vezető útvonalhoz.....	17
2. táblázat. Alapadatok a Pikujra vezető útvonalhoz	24
3. táblázat. Alapadatok az Obavai-kőhöz vezető útvonalhoz.....	29
4. táblázat. Alapadatok a Róna-havasi túrához	34
5. táblázat. Alapadatok az Asztagra vezető útvonalhoz	39
6. táblázat. Alapadatok a Neszamovite-tóhoz vezető útvonalhoz.....	44
7. táblázat. Alapadatok a Polonina-Rúnára vezető útvonalhoz.....	51
8. táblázat. Alapadatok a Szvidoveci hegységi útvonalhoz	56

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Molnár D. Istvánnak. Köszönöm, hogy segítségemre volt, bármilyen problémával fordultam is hozzá. Hálás vagyok értékes és állandó tanácsaiért. Köszönöm építő jellegű kritikáit, amelyek hasznosnak bizonyultak a szakdolgozat megírásakor.

NYILATKOZAT

Alulírott Fülöp Máté, turizmus szakos hallgató kijelentem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékén készítettem turizmus diploma megszerzése céljából.

Kijelentem, hogy szakdolgozatomat más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye és csak hivatkozott forrásokat használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

ДЕКЛАРАЦІЯ

Я, Філіп Матей Георгович, студент спеціальності «Туризм», підтверджую, що сам написав дану кваліфікаційну роботу на кафедрі географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II. для отримання диплома спеціальності «Туризм».

Підтверджую, що в минулому дану роботу я не захищав в інших закладах, вона являється результатом власної діяльності і не використовував жодних інших, окрім цитованих, джерел інформації.

Я беру до відома, що кваліфікаційна робота зберігатиметься в бібліотеці Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II. і буде розміщена серед книг, яких можна буде позичити.

Дата:

.....

Підпис

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007779403

Дата перевірки:
07.05.2021 23:59:46 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
08.05.2021 00:28:57 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: **Філіп Матей Георгович_ТУРИЗМ**

Кількість сторінок: 68 Кількість слів: 9243 Кількість символів: 85067 Розмір файлу: 3.11 MB ID файлу: 1007833357

1.3% Схожість

Найбільша схожість: 0.93% з Інтернет-джерелом (<http://genius-ja.uz.ua/images/files/bihari-krisztinadiplomamunka.pdf>)

1.3% Джерела з Інтернету

29

Сторінка 70

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел